

१६६

दर्ता नं.:४८/२०७६/७७

पुर्खा दय्क तकगु सम्पत्ति, भीगु कला व संस्कृति
पिकाक-भक्तपुर नगरपालिका

नेपाल संवत् १९४५ कौलाथवः/२०८२ असोज १५/2025 Oct. / ल्या: १४०, दाँ:७

मौहनी नखा या भिन्नुना

गुन्हीपुन्ही व सापारु २०८२ खलव क्यंगु
साँस्कृति विधा व साँस्कृतिक
गुरुपिन्ता हानय ज्या

संविधान दिवसया लसताय जूगु अन्तर संवाद ज्याइवः

(२०८२ असोज ३ गते)

शान-नान नगरपालिकानपां तताकेहँया स्वापुरा नवीकरण ज्याइवः

(२०८२ असोज ४ गते)

; Dkfb sLo

@)*@ c;fh !%, c^s !^^, jif&

वैदेशिक हस्तक्षेपं मथिइकः च्वनय फय्मः, भिन्तुना !

नेपःमिपिनिगु तःजिगु मोहनी नखाया भिन्तुना । मोहनीबलय जूइगु हूलय् चोरी, ठगी व लुटपिटया घटनात जुयफः । थजगु खायँ सर्वसाधारण जनता त सार्वजनिक सुरक्षाखय खतय् जूपुं कर्मचारीपुं सचेत जुयमः । बिदाता भिंगु व बांलागु ज्याखय् छ्यलय् फःसा थुगुसीया मोहनी नखा न्ह्याब्लेंया निंतिं लुमन्तिखय् च्वडः च्वनि । न्हँ न्हँगु थासय चाहय् वाडः न्हँ न्हँगु खाँत सिइकेगु, न्हँ न्हँगु साफूत ब्वनय्गु अलय न्हँ न्हँगु ज्यात याडः मोहनी नखा थःगु लागिजक मखु देश व जनताया भिं ज्याखय् छ्यःसा बांलाई ।

अः दलया सरकारता क्वःथयो निर्दलीय चरित्रया सरकार निःस्वांगु दः । भाद्र २३ व २४ गते जेनजीया आन्दोलनं याडः नेका, एमालेया मंकःगु सरकार क्वःदःसेलिं पूर्व प्रधान न्यायाधिश सुशीला कार्कीया न्ह्यलुवाय् न्हँगु सरकार निःस्वांगु जुल । प्रधानमन्त्रीनिसँ मेपुं मन्त्रीतय्गु पृष्ठभूमि अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था (आईएनजीओ) व गैर सरकारी संस्था (एनजीओ) त नपां स्वाडः च्वंगु दः । प्रधानमन्त्री सुशीला कार्की सञ्चारमन्त्री जगदिस खरेल, गृहमन्त्री ओम प्रकाश अर्याल अमेरिकी गुप्तचर विभाग 'सीआइए' या धेबां न्ह्याकः च्वंगु बारबरा फाउन्डेसनया सकृयपुं दुजःत खःधाय्गु खाँ प्याहाँ वयो च्वंगु दःसा मेपुं मन्त्री त नं थीथी गैरसरकारी संस्थाय् दुतिडः च्वपुं धाय्गु खाँ प्याहाँ वगु दः ।

नेपालय् दलतय्गु सरकारता लिकायो अः विदेशी डलर व पौण्डं न्ह्याक च्वंगु अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थां धःथें न्ह्याकिगु सरकार निःस्वांगुयां मखुला ? अपलं शंका याय्गु थाय् दः । एनजीओ व आईएनजीओत साम्राज्यवादीतय्गु आर्थिक ज्याभःत खः । अमिसं आर्थिक ग्वाहालीया नामय साम्राज्यवादीतय्गु स्वार्थकाथं सरकार दयकेता ग्वाहाली याई । सरकार दयकेगु व हकनं निःस्वानय्ता अपुं लिइमलाक जुई ।

थुगु इलय नेपालय बारबरा फाउन्डेसन, हामी नेपाल, अमेरिकी स्टुडेण्ट काउन्सिल, अमेरिकी चेम्बर अफ कमर्श नपांया संस्थात लिइमलाक जुयो च्वंगु दः । मन्त्री जुयता भारतीय दूताबासया सिफारिस मःगु धायवं ल्याहाँ वांम्हा धरान उपमहानगरपालिकाया मेयर हर्क साडपाडया खाँ सत्य खःसा छम्हा छम्हा मन्त्रीया नियुक्ति अः भारतीय दूतावासं याइगु इलय थ्यनय धुंकल । न्हपा स्वयो अभ् मथां वैदेशिक हस्तक्षेप अप्वइगु सम्भावना खानय् दयो वल ।

सोभियत संघ, युगोस्लाभिया थजगु पूर्व समाजवादी देशय् विदेशी एनजीओ व आईएनजीओतय्सं तप्यंक, पां भुं मदयक ज्या याय दःसेलीं आना जातीय, क्षेत्रीय खाँत ल्हाडः समाजवाद क्वःथःगु जक मखुसँ दे हे क्वचा-क्वचा थयो बिल । साम्राज्यवादीतय्सं सर्वसाधारण जनताया भिं ज्याखय् मखुसे देशता हे बांमलागु लिच्वः लाकय फःपुं नेतात, मन्त्री, सचिवतय्ता धेबां लाहातय् काई । देया राजनीति, कानुन व प्रशासनिक लागाय् लाकः क्वत्यलः काय फःपिन्ता छात्रवृत्ति, सेमिनार, विदेशी भ्रमण थजगु सुविधात बियो, गुलिसितां गैरसरकारी संस्थात चाय्के बियो थःगु लाहातय लाकी, लिपा दे हे थःगु लाहातय् म्हुँछिडः तै । थजगु विदेशी क्वत्यलापाखं सचेत जुयो देयाता ल्यंकः, म्वाकः तय्गु थौया इलं फ्वंगु खः । मोहनी नखा २०८२ या थ्वहे भिन्तुना ।

पिकाक-खूप नगरपालिका/सम्पादक-आशाकुमार चिकंब्जजार, डेस्कटप-धन लक्ष्मी त्यात, आवरण सज्जा-राजन बन्माला, थाकू- भक्तपुर अफसेट प्रिन्टर्स फोन ल्याः ०१-६६१३०४३, ई-मेल- khwopapau@gmail.com

अवसर खःला वा योऽयता

नारायण मान बिजुवर्छे (हरिबहादुर श्रेष्ठ)

क्याम्पस हःनय नेगः स्वंगः बस दिक तःगु दः । छगः छगः बसया हःनय प्यडःतःगु कापखय् तुइगु आखलं चवयो तःगु दः समाजशास्त्रया ब्वनामिपिनिगु शैक्षिक भ्रमण । न्हापांगु बसय् थ्यं मथ्यं जाय तांगु जूल । मीना, लुनी, रमेश, राजेन्द्र व रमापुं क्याम्पसया वस पुडः वपुं जुल । सुथायसिया ७:०० ताइलय जूय धुकल । न्हिपौ मिइम्हा मिजंमचा बसय थाहाँ वयो न्हि पौ मियो च्वन । ब्वनामिपिसं थःता मन दःगु न्हिपौ व वापौत न्यात । क्याम्पसया पःखः दुनय ब्वनामिपिनिगु चहःपहः अप्वयो च्वना । कौला छँ (चमेना गृह) यँ हुल हुल जुयो च्वन । बस न्ह्याकयता हकनं बाधौति बाकी दःति ।

लुनी नं छपा वा पौ या च्वसु ब्वडः पौ ल्हौं ल्हौं हालःहल - “ओहो ! गजगु आत्म समीक्षा हँ ।” छत्थुं हे फुक्क ब्वनामिपुं अजुचायो हालहल - “छु खाँ ? सु याय्गु आत्मसमीक्षा ? गजगु आत्म समीक्षा ?”

फुक्कसिया मतिया खाँ ज्यंकय्गु मतिं धाल - “श्व छम्हा मेयरया आत्मसमीक्षा खः । मिनां लुनीपाख्य लाहा

भाय याडः धाल - “लुनी, दाडः ब्वँयो, भी फुक्क सिनं न्यनय ।”

लुनी दाडः पौ ब्वडः हल - “जिं मेयरया छगू ई (कार्यकाल) पू वांका । जनताया दुःख, सुखया खाँ सियागु खः । जि छम्हा राजनैतिक कार्यकर्ता काथं हिंडादा-नीदा ज्या सानय धुन । जिं सयाथें फयाथें इमानदार जुयो ज्या साडा ।”

जिं नगरपालिकाया साधारण ऐन कानुन थुया । दकलय न्हःपां जिं सुचुकुचु ता हदाय तयो ज्या साडा । जिं नगर व त्वालय-त्वालय याय्पुं ल्यासे ल्याम्हो पुं, ब्वनामिपुं, ज्यासाडः नैपुं ज्यापु ज्यामि, शिक्षक, डाक्टर व बुद्धिजीवीपिन्ता नं सुचुकुचु ज्याखय् ब्वति कायका । चुक-चुकय सुचुकुचु यायता महिला तता केहँपिन्ता नं ब्वति कायका । त्वः त्वालयया पुखु ल्हवनय -कानय व सफा याय्गु ज्या याडा । फोहर बःवैगु धः सफा याडः धः क्वपुयगु ज्या याडा । थुगु ज्याखय् जनतां नं साथ बिल । फुक्कसिया मन लयताल ।

सुचुकुचु ज्याइवःखय सकल जनतात मन ह्वयकः ग्वाहाली ब्यूगुलिं जिगु मन नं लयतायो उखयपाखय् क्वसाल । वडाध्यक्षजुपुं व त्वालय त्वालयया जनप्रतिनिधिपिनिगु सल्लाहकाथं स्वास्थ्य शिविर न्ह्याकः यंका । मिखा, वाँ, हृदय रोग, महिला स्वास्थ्य परीक्षण, थजगु स्वास्थ्य शिविरत वडा वडाय् तयो बिया । अजगु ज्याइवःसं स्थानीय जनतां यक्व यक्व ग्वाहाली याता । चन्दापाखं ब्यूगु चन्दां शिविरया खर्च पुलयता गा । नगरपालिकां भाति भाति ग्वाहाली याःसा गा ।

नियमित स्वास्थ्य परीक्षण बाहेक ल्वगिपिनिगु सामान्य न्हिया न्हिथंया जाँच व उपचारया लागिं स्वास्थ्य केन्द्रत तयमःगु

मतियात । वहेकाथं छगू नेगू स्वास्थ्य केन्द्रत चाय्का । बाल चिकित्सक, छँगु व यौन ल्वयया चिकित्सक, हाडजोर्नी (क्वँ व नसा) या व मेमेगु छगू नेगू ल्वयया चिकित्सकपुं नगरपालिकां तयो स्वास्थ्य केन्द्रत चाय्कल । वहे काथंया नर्सत, कम्पाउण्डर व मे मेपुं सहायक कर्मचारीपुं नं तल । मःकाथं दिशा-पिसाब, हि, खै त जाँचय् यायता प्रयोगशाला व मःपुं प्राविधिकपुं नं तयागु जुल । साधारण जनतां सामान्य (चिच्या चिच्या हांगु) ल्वयया उपचार थाना हे याकय् दत ।

त्वालय-त्वालय गरिबपिनि काय म्हायपिन्ता ब्वकिगु ब्वनयकुथिसं ब्वनयगु बांलागु थाय मरु । कोठात नं खुयो तःगु मरु । शैक्षिक सामग्रीत नं मरु । पाइखानाया व्यवस्था नं मरु । व फुक्क व्यवस्था यायता नगरपालिकां मःकाथं अनुदान बिल ।

गरिबत तताकेहँपिनिपुं दुरु त्वपुं मचात व म्हित जूइपुं मचात तयगु थाय नं मरु । उकिंयाडः मापुं ज्या नं वानयमखां । ज्यासानय फःपुं जुया नं मापुं ज्या वानय मखां । उकिं वयक तताकेहँपिनिगु ग्वाहालीकाथं नगरपालिकापाखं नेगू प्यंगू शिशुशाला व (बालोद्यान) मचाक्यबःत दयकः बिल । शिशुशाला व मचाक्यबय् तयो तःपिनिपुं मापुं नं ज्यासानिपुं जुयो ज्या सानय दःत ।

महिला प्रौढ स्कूलया बहनीसिया कक्षा त न्ह्याकल । छुं भाति आखः सय्कः साक्षर जूसेलिं अमिगु लागिं ब्वनयकुथित चाय्के माल । उकिया नं अस्थायी बन्दोबस्त जुल अलय विज्ञान ब्वनिपुं ब्वनामिपिन्ता हिंन्यगू तागितकया (दश जोड दुई) कक्षा त नगरपालिकां चाय्कल । उकिता हे

सच्छि व खुडखुगुगु स्वप पौ. बःछि पौ (पाक्षिक)

कलेज याडः यंकल ।

थुकाथं नगरपालिकां ऐनय बन्दोबस्त दःकाथंया शिक्षा व स्वास्थयया खायँ ध्यान तयो ज्या साडा । नगरपालिका ऐनय मथ-देग, ऐतिहासिक व धार्मिक स्मारकत ल्यंकः, भिंकः तय्मःगु खौ चवयो तःगु दः । किसान, जनता, बुद्धिजीवी, कर्मचारीपिन्ता थःगु ज्याखय् अज बांलाक यायसय्केता तालिमया बन्दोबस्त नं याडा । नपां न्हयकनय स्वय्थें पारदर्शिता यायां ज्या न्ह्याका अलय कर्तव्यपालन याकयता नं तालिमया व्यवस्था याडा । नगरपालिकाया छगू महत्वं जःगु ज्या पुलांगु छँ त ल्यंकः भिंक तय्गु, न्हँगु दांगु छँत उथिग्यंकः तय्ता बजारया छँया इवः मिलय याय्गु, नेपाली पहः (शैली) या छँ दांकयता ग्वाहाली याय्गु, थुलिदक तःजाय्कः दानयदता धाय्गु काथं निश्चित उचाइया मापदण्ड कायम याय्गु नपां त्वनय्गु नाः व फोहर बःवानिगु धःया बांलागु बन्दोबस्त याय्ता खानेपानी संस्थान नपां नं बराबर बैठक चवनय्गु याडा । त्वनय्गु नाः मवैगु त्वालयया पाइपलाइनत स्यं ल्हवं याय्गु नाः चाय्कःबियता तँचा दयकेगु, त्वालय-त्वालयया तुंथि व ल्वहँ हिति सुचुकुचु याय्गु व ल्हवनय्गु नपां सतः फल्चा स्यं ल्हव याडा । सहरी लाँत दयकेगुलि यो यो थें थमजु धायो सडक विभाग नपां नं बराबर छलफल व अन्तरक्रिया याडा । थुकाथं जिं सयाथें -फयाथें ऐन नियमं ब्यक्व ज्या याडा । जिगु ज्याखय् वडाध्यक्ष पासापुं, जनप्रतिनिधिपुं व नगरबासीपिनिगु तःहांगु लाहा दः ।

जिगु कार्यकाल (ई) फुगु नं नेदा स्वदा दत । अः याकचा चवडः जिगु उब्लेया इलय याडागु ज्यात लिफः स्वयो मनय् खौ ल्हाकयगु । नगरपिता जुयो ज्या सानयगु ख्यो खौ मखु । जिं नं मति तयागु खः मौका दःसा न्ह्याम्हासिनं नं पद काथंया कर्तव्य पू वांकय् फै । अलय न्ह्याम्हां मनून मौका दःसां नं विषयवस्तुया ज्ञान मत धःसा

अलय छगू स्वपुकुं (दृष्टिकोण) काथं हछ्याय मफूसा थःगु कर्तव्य पूर्वांकय् मफैगु जुयो चवना ।

थौ जिं मति तयो चवडा, नगरया फोहर थासय लाकय् मफयागु खौ, फोहरगु बःवैगु धःया नाः उपचार पुखुली यंकः सफा याय्गु बन्दोबस्त याय् मफयागु खौ ।

डादा-हिदा लिपा थयंकया लागिं नं त्वनयगु नाःया बन्दोबस्त याय्गु योजना दय्के मफयागु खौ । सर्वसाधारण जनतातय्ता ज्या दय्कः बियता कुटीर (उद्योग) व छँ छँ चवडः याय्गु घरेलु व्यवसायत बन्दोबस्त याय मफया ।

विष्णुमती व बागमती थजगु पवित्र खुसी जुकः न्ह्याडः चवंगु धःथासय् लाकय मफया । व खुसीया नेखय सिथय्या घाटत ल्हाडः लाँ दय्के बिया अलय न्हँ न्हँगु छँ दांकय् बियो तहांगु गल्ली याडा । उकीं स्वनिगःया पुलां पुलांगु धरोहरत न्हांकय्गु ज्या जुल । ऐतिहासिक व धार्मिक स्मारक थिइकः तःतः जायकः छँ दांकय् बिया । उपचार पुखुया चाकलीं तःतः जाय्कः छँ दांसेलीं नगरपालिकाया कर्मचारीत बवडः अलय दांपिन्ता थुकय मफया । सार्वजनिक जग्गा त्यलः छँ दाडा नं जिमिसं पानय मफया । स्मारक व पुखुसी त्यलः व्यक्तिगत

छँ दाडा नं पानय् मफया, थुय मफया । वहे काथं थःपुं नगरपालिकाया कर्मचारीपिन्ता नगर ल्यंकः म्वाकः तय्गु सतः फल्चा, कला-संस्कृति मःकाथं ब्वलांकय्गु व कर्तव्यपरायण याय मफूत । नक्सा पास याय धुकः जग म्हुइगु इलय व छँ दाडः च्वनिगु इलय आना हे स्वः वाडः थथेयो धायो धाय मफूत । नातागोतां याडः व लोभ लालचं अलय धम्की खाडः ग्याडः अनियमितता सहयायगु बानीं पानय मफूत । भौतिक बल, आर्थिक बल, राजसत्ताया पक्षपातीतय्सं नक्सा हे पास मयासिं वा मापदण्ड क्वत्यल छँ दानी । अलय प्रशासनं ग्वाहाली मयासेलिं अजपुं अनियमित छँ दानिपिन्ता ऐन कानुन बमोजिम दण्ड सजाय नं याय मफूत । लौसिथय्या फलय फलय सामान तयमतेदक खौ कानय् मफया ।

अथेहे लकस प्रदूषित याइगु कलकारखाना, बजीमिल, गलँचा कारखानाता नं थासय लाकय् मफया ।

थुकाथं जिं कानुनी ढड्गं यायमःगु थीथी ज्याया खायँ सिइके, थुइके मफूत । त्वनयगु नाःया योजना, उद्योगधन्दा आवासया व्यवस्थित बन्दोबस्त, तरकारी बजार, पशुवधशाला, अस्पताल थजगु थीथी विषयया योजनात दय्के मफूत । जिगु अनुभवं धायो चवडा, मौका बियां दक मगा । विषय वस्तुया ज्ञान, पदय च्वनिम्हा मनू याय्के न्हपा हे दयमः । लुनीं पत्रिका ब्वनय धुकल । छत्थुं हे फुक्कसिया मिखा अजुचायो चूलात । मिनाया ख्वालय नं अजुचाय्पुगु पहः पिज्वल । बसया हरन डालः । ब्वनामिपुं थः थः गु बसय फेतु वान । बस नगरकोट पाखय् ब्वाकय् यंकल ।

क्याम्पसय कक्षा न्ह्याकय् धुकल । अलय समाजशास्त्रया ब्वनामिपिनिगु कक्षा चलय मजु । समाजशास्त्रया १५-२० म्हा ब्वनामिपुं क्याम्पसया कौला छँ (चमेनागूह) सं कौलाया नसात ज्वरय याडः च्वन । अपुं नसा पिडः

सच्छि व खुइखुगूगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

चवन ।

गासिचाचिकम्हा ह्यौगु स्विटर फियो तःम्हा तुइचा ख्वःम्हा मिसामचा मिनां चाह्यू वाडा बलयया खौ कुलः धाल - “अवसर मरुतलय न्ह्याक्व हे ब्वडः तःम्हा वा योग्यम्हा जूसां वं थःगु प्रतिभा व बांलागु ज्यापा क्यनय् फैमखु । भीगु देशय नेगु प्यंगु जातिया मनूततयसं जक थःथःगु योग्यता पिब्वय फता । मेगु जात जातिया ब्वडः तःपुं मनूतयसं मौका मरुगुलिं थःथःगु प्रतिभा पिब्वय मफूनि ।”

हःनय्या टेबुलय् च्वडः कौलाया नसा पिडः च्वम्हा लुनी थःगु लाहा म्हुछिडः टेबुलय दायो तचवंत घोनक मिनाया खौ त्वा ल्हा ल्हां धाल- “भीगु देशय अपलं सचिवत, निर्देशक, प्रबन्धक, प्राध्यापक, प्रधानाध्यापक, शिक्षा अधिकारी, शिक्षक व कर्मचारीत ज्यासाडः च्वंगु दः । थुकिया अर्थ अमिसं थःथःगु थासय् च्वंड थःथःगु व्यक्तित्व पिब्वयगु मौका दयो च्वंगु दः । दसुया नितिं शिक्षाया लागाता काय - अपलं शिक्षा मन्त्रीत हिलः, सचिव व निर्देशक वा शाखा अधिकृत नं तःदा हॉनिसें ज्या साडः च्वंगु दः ।”

छाखेरं स्वयो थःगु खौ अज स्पल्लाक लुनी धा धां यंकल - “धात्थें मौका ब्यूसा बांलाकः थःगु पहः पिब्वय फैगु खःसा ग्वलय् भीगु शिक्षा व्यवस्थाय् ह्यूपा वगु । प्यब्वय छब्वहे विश्वविद्यालयया ब्वनामिपुं पास जूगु मरु । ग्वलय् मेच घयपुडः च्वंपुं ब्वडःतःपुं शिक्षाविद् व दिग्गजपिनिगु कुशलता पिब्वःगु ?”

कौला छँया पूर्व पाखय च्वंगु कुंचाय् च्वम्हा रमेशं ध्यान तयो न्यडः च्वना । लाहातय् च्वसा ज्वडः कापीखय् छुं छुं च्वयो च्वना । लुनी धायो च्वंगु खौ दियवं मिनां लिसः बिय मलाकं हे देपा लाहातं ज्याकेटया फस्तर मिलय यायां भतिचा चिच्यासलं रमेशं धाल- “पासापुं, खयां गुलिं बांलापुं, फःपुं मनूतयता मौका

मदयो नं थःकय् दःगु सीप (कौशल) पिब्वय दैमखु । अथेहे गुलिसिनं पद दयानं व पदकाथं थःयोग्य धाय्गु क्यनय् फैमखु । लुनीया खौ हे धात्थेंगु किपा पिज्वः । अथेनं समस्या फुक्क नितुमतु निडः च्वंगु दः । ल्हवनय्गु च्वयनिसें खःला वा क्वयनिसें धाय थाकु । अथे हे व्यवहारय न्हःपां न्हँगु सिद्धान्त बियगु खःला वा पद्धति हे हिलयगु खः । व नं क्वःज्यूगु मरुनि ।”

कौला छँया ज्या सानिम्हा मिजंमचां रिकापीसं छगः छगः समोसा त तं हल । मेम्हा मिजंमचां किस्ती (ट्रे) खय तयो हःगु छगू छगू कप चिया छम्हा छम्हासिया हःनय् त तं वान । वहे इलय मसैं (तराई) या ब्वनामि राजेन्द्र महतों समोसा लाहातय् क कं रमेशता पहः यायां धाल - “जिगु अनुभव मेपुं पासापिनिगु स्वयो पा । मास्टरत योग्यताया लिधंसाय तैमखु । भारतया नक्कली दसिपौ नपां घुस नयो तई । उकीं राजनैतिक कार्यकर्ता व शिक्षा कार्यालयया कर्मचारीतय्गु नं लाहा दै । शिक्षा अधिकारीया स्वापु शिक्षा विभाग नपां दैगु हे जूल । घुस नःगु धेबा सचिवनिसें मन्त्रीता तक थ्याइगु खौ न्यनय दः । उकिं छगूछगू मन्त्री मण्डल हिलय वं हे शिक्षक-शिक्षिकात सरुवा जुई । शिक्षा अधिकारी, प्रधानाध्यापक व मे मेपुं पदाधिकारीत प्रमोसन व डिमोसन (बढुवा-घटुवा) जुई । उकिं गुब्लेतक घुस नैगु प्रथा ल्यं दैतिनि उब्लेतक न शिक्षाया लागा हे बांलाई न देश हे भिनि ।”

ब्वनामिपुं चिया त्वं त्वं समोसा न नं खौ न्ह्याकः चवन । कौला छँया पश्चिम पाखयया टेबुलय च्वम्हा भातिचा धेपचाम्हा मिसामचा रमां थःगु तःतः ग्वगु मिखा ब्वयकः समोसा च्यां घुतिडः राजेन्द्र महतोता क्यँ क्यँ धाल - “राजेन्द्रजी छिगु स्वपुकुं (दृष्टिकोण) तस्कं निराशाजनक खानय् दः । श्व समाजं घुस प्रथा हिदा नीदां नं न्हानी मखु । पुँजीवादी व्यवस्था दःतलय घुस

नय्गु व नकेगु ज्या त्वःति मखु । अथेहे समाजवादी व्यवस्था वयधुंकानं छुं ई तक व्यवहारय पुँजीवादी व्यवस्थाया दाग ल्यडः च्वनितिनि ।”

मीनां समोसा छक्कचा वांडाडां न्यन - “अथे जूसा छु अवसरया छुं अर्थ मरुला ? छुं छगू विषयसं विशिष्ट श्रेणीसं पास जूम्हा छम्हा प्राध्यापकता कापी, कलम, किताब त मद्यक गोलघरय् वा कालकोठरी कुंसा छु वं छुं थःगु प्रतिभा पिब्वय फैला ? उकीं मौका खं जक मनूतयसं थःकय् दःगु सीप पिब्वय फैमखु ।

रमां थःगु रूमालं लाहा हु हुं मीना पाखय् स्वयो धाल - “व्यक्तित्व विकास याय्ताउथिंग्यंकः अवसर दःसा सकल जनतां धिंधिबल्लाया पात्र जूय फै । अलय पुँजीवादी समाजय व्यक्तित्व विकासय् उथिंग्यंकः अवसर दैमखु । तःमिपिनि काय म्हाय् पुं राजनीतिया थिकय-थिकय्गु स्कूल-कलेजय ब्वनि । गां-गामय व दुर्गम लागाया साधारण जनताया काय-म्हाय्पुं मेपुं स्वयो बांलागु ब्वनय्कुथि व कलेज अलय मास्टरपिनिपाखं ब्वनय् खानी मखु । भौतिक सुविधा मरुगु स्कूलं अलय गुलिं गरिबया काय म्हाय्पुं स्कूलतक वानय् खानी मखु ।

उकिं पुँजीवादी समाजय छगू छगू विषय उथिंग्यनिगु सम्भव मरु । समाजवादी समाजयजक माध्यमिक विद्यालयतक अनिवार्य शिक्षा काय दै नपां उच्च शिक्षा धेबा म्वायकः ब्वनय दै । अलेजक फुक्कसिनं अवसरया धिंधिबल्ला याय खानी । उगुइलय तःमिपिनी काय म्हाय्पुं, शासकपिनि काय म्हाय्पुं वा पदय च्वडः च्वंपिनि काय म्हाय्पुसं अयोग्य जूसा च्वय च्वया पदय वानय्गु मौका दैमखु । मौका दय वं हे फुक्क बांलापुं, योग्य जूइगु जूसा समाजय थापाहांगु समस्यात मवय्मःगु खः ।”

कक्षाया घण्टी थात । ब्वनामिपुं थःथः गु धेबा पुलः कक्षा कोथाय् वान ।

जेनजी आन्दोलन शासक दल नपांया तहांगु असन्तुष्टिया लिचवः

- नगर प्रमुख सुनिल प्रजापति

वांगु भाद्र २३ व २४ गते नेपः देशय मतिमतयागु व मनयहे मरुगु काथंया घटनात जुल । जेनजीया गवसालय जूगु आन्दोलन क्वत्यल छ्वयगु इवल्य प्रहरीं गोलीं कयकल । प्रदर्शन पानयूता लाठी चार्ज, नाःया फोहरा, थाय् थासय् व्यारिकेट तयगु नपां अपलं प्रहरीत पानय ह्यगु थजगु ज्या प्रहरी प्रशासनं यागु खानय् मरु । घटनाक्रम स्वयवल्य गोली कयके हे मःगु अवस्था वल धःसा माइकिडः याडः, कयके त्यलः न्हार्ये धायो चेतावनी बियो प्लास्टिक व रबरया गोली कयकेगु, अलय उलि याडा नं सुरक्षित मजुइथें चवन धःसा पुलीं क्वय गोलीं कयकः हुल नियन्त्रण याय्गु थजगु म्हवचाखय्या मापदण्ड हे पू मवांकः । संसद भवनय् द्रुहं वानय् तांपुं ल्यासे ल्याम्होपुं आन्दोलनकारीतयूता ताकजुडः हे छाती व कपालय् लाक गोलीं कयकला । २३ गते हिंगुम्हा ल्यासे ल्याम्होपिसं ज्यान त्वतला ।

भाद्र २४ गते उगु हत्याकाण्डया विरोधय् जनता दाडः वय फःगु खाँ याता सरकारं बेवास्ता याता । प्रधानमन्त्री उब्ले हे तुरुन्त राजिनामा ब्यूगु जूसा सायद ई अथे बांमलाइगु मजुइगुला ? गृहमन्त्री रमेश लेखकताजक राजिनामा याकः उलिमछिं ल्यासे ल्याम्होपिनिगु ज्यान वांगुलिता ततमत पुयो छ्वयगु मति तल । सुरक्षा निकायया प्रमुखपिसं २३ गते चान्ह्ये बालुवाटरय् वाडः “प्रधानमन्त्री राजिनामा बियगु बांला जुई” धाय्गु सल्लाह ब्यूबल्य ओलीं थःगु जिम्मेवारी पूमवाकिपुं जिं राजिनामा याय मःगुला ?” धायो सुरक्षा प्रमुखपिन्ता हकगु खाँ नं प्याहाँ वल । प्रधानमन्त्रीया इलय हे राजीनामा मवसेलीं अपलं नेता व मन्त्रीतय्गु छें मिं न्वल, गुली नेतातयूता अमिगु छें वाडः हे कसायात । देया प्रशासनिक केन्द्र सिंहदरबार, सर्वोच्च अदालत, अख्तियारया कार्यालय, देशां देछिया अपलं सरकारी कार्यालय, व्यापारिक भवन व निजी छेंत मितयो बिल । अः थुकिया जिम्मेवारी सुनं काइगु ?

भाद्र २४ गते न्हिनयसिया २:०० ताइलय प्रधानमन्त्री केपी ओलीं राजीनामा याता धाय्गु बुखाँ प्याहाँ वल । प्रधानमन्त्रीया राजीनामा लिपा देश सरकार मरुगु थें जुल । केपी ओली न्हयलुवाया सरकार काम चलाउ खय हिलवान । २:०० ताइलय हे सेनाया सम्बोधन वैगु हल्ला याःसां चान्ह्य ९:०० ता इलय जक प्रधान सेनापति सम्बोधन याता । देया दकलय अपः क्षति जूगु धाय्गु हे उखुनुंया न्हिनयसिया २:०० ता इलय निसें चान्ह्यसिया ९:०० ता इलय दुनय जूगु खः । उगु इलय राष्ट्रपतिं सेना परिचालन याडः जूसां तुरुन्त कर्पयुं लगय याडः जूसां परिस्थिति थगु कबुजय कःगु जूसा सिंहदरबार, सर्वोच्च अदालत, संसद भवन, अख्तियार नपां मेमेगु महत्वपूर्ण सम्पदात व भौतिक सम्पत्ति मछुवैगु जुई । उगु इलय तक यक्व हे सम्पदात छ्वयके धुंकल । उगु इलय छुं छखा छें, तःतः खागु भवनत जक मखु पूरा दे हे छ्वयो च्वंगु खः ।

पिनय खाडागु फुक्क सत्य नं मजुय फः । कानुनया मिखालं स्वयगु खःसा छुं नं घटना जुय धुकः उकीं दकलय अपः सुयाता फाइदा जूल । आना निसें हे अनुसन्धान न्ह्याकी । व नेन्हुख्य् दलदं गाडीत, मोटरसाइकल व मे मेगु भौतिक उपकरणत छ्वःगु खः । व फुक्क भारतं हे न्याडः ह्य मःगु खः । बांलाक घटनाता अनुसन्धान याडः स्वगु खःसा भी वहे थासय् थ्यनी । सवारी साधनत तोडफोड, मि तयो ब्यूगुली भारतया खानय् दय्क व मदयक लाहा दै दक तप्येक हे धाय् फः ।

भीसं जेनजी पुस्ताता मखाडागु मखु । अमिगु गना गना तक स्वापु द धाय्गु खाँ विस्तारं सियदयो वगु दः, सिय दयो वानितिति । गुम्हां स्वतन्त्र तिब्बत नपां स्वापु दःपुं सा गुम्हां बारबरा फाउन्डेसन नपां स्वापु दःपुं खानय् दत । भारतीय सञ्चारमाध्यमं यागु प्रचारबाजी व गुप्तचरतय्गु सक्रियता नं बुलुहें खाँ सियदयो वगु दः । थुकीं जेनजी आन्दोलनया लिनय शक्तिशाली लाहा दः धाय्गु सिय दयो वगु दः । नेपालय राजनीतिक अस्थिरता याडः बुलुगु नाखय डा लाय्थें भारतीय शासक वर्गया पुलांगु हे पहः खः । गुब्ले गुब्ले नेपालय राजनीतिक अस्थिरता जुई, वहे इलय नेपःया सिमाचें त्यलः काय्गु, सिमानाय् थःयत्थें बाँध दयकेगु याइसा अजगू इलय हे नेपःया जलस्रोत लाकः काय्गु याडः च्वंगुया साक्षी इतिहासं क्यडः च्वंगु दः । सन् १९५० या सन्धि नं नेपःया कमजोर राणा प्रधानमन्त्रीया पालाय् यागु खः ।

२०७२ सालय् नेपःया संविधान जारी याय्गु अन्तिम इलय भारतं थःपुं दूतत छ्वयो हयो पानय तांगु खः । व माओवादी आन्दोलनया इवल्य हिदातक माओवादीतयूता नयूता, चवनयता व मेमेगु सुविधा ब्यूगुया पलिसा भारतीय शासक वर्ग उकिया सावाँ ब्याज काय्गु स्वगु खः । अमिसं नेपःया संविधानय हे थःगु भाग कायतांगु खः । नेपःया राजनैतिक दलतय्सं छपा म्हूंत २०७२ असोज ३ गते संविधान जारी यागुलीं भारतं असन्तुष्ट प्वंकल, अलय २०७२ असोज ६ गतेनिसें नेपालय अमानवीय नाकाबन्दी यात अलय नेपःमिपिन्ता लां लां अति दुःख बिल ।

भारतं फःसा नेपः देता नं सिक्किम याय्गु मति तःगु मखुसा भूटानय्थें रक्षा, परराष्ट्र थजगु महत्वपूर्ण अधिकारत थःगु लाहातय् लाकःतय मदम्हा खः । उकिया लागिं वं नेपःया नेता, प्रधानमन्त्री व सचिव तयता लाहातय कायो थःगु स्वार्थकाथं ज्या याकः तःगु दः । छगू छगू वस्तुख्य नेपालता भारतकय् मकःसिं मगाक तय्गु वयागु कुतः मदिक न्ह्याकः च्वंगुंतु दः ।

नेपः देता सुनं सुनं कमजोर याय्गु ज्या याता ?

प्रतिनिधिसभासं न्हपांगु तःहांगु दलं सरकार चलय् याय्गु

सच्छि व खुइखुगूगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

अलय नेगूगु दलं प्रमुख प्रतिपक्ष चवडः ज्या सानय्गु संसदीय मान्यता खः । श्वहे संसदीय मान्यताया अखः नेका व एमाले छगाथी जुयो सरकार दयकल । संविधान ल्हवनय्गु त्वहः तयो निःस्वांगु ओली सरकारं दाच्छी फुय धुडा नं संविधान ल्हवनय्गु ज्या सिन्का छपुहे त्वः मथु । संविधान ल्हवनय्गु खाँ सरकारय् वानय्गु स्वन्हँ व चवडः चवनय्गु लाँपुजक याडः चवन ।

भ्रष्टाचार, पदीय भागबण्डा व पक्षपात थजगु शासक दलत बदनाम जुल । प्रतिपक्ष पिनिगु रचनात्मक आलोचना व विरोधता सरकारं ध्यान हे मत । शासक पार्टीतयसं पिनिगु रचनात्मक आलोचना व विरोधता सरकारं ध्यान हे मत । उकिं थौया अवस्था वगुलि अःतक सरकारय् वापुं शासक दल त हे दोषी खः जिम्मेवार खः ।

नेका, एमाले व माओवादी त मेगु पार्टीतय्गु अस्तित्व स्वीकार याय्गु तक मति मरुपुं खः । अमिसं प्रतिनिधिसभासं तीन प्रतिशत व प्रदेशसभासं साढे एक प्रतिशत मत काय मफुपुं पार्टीतयता छसिकाथं राष्ट्रिय व प्रदेश पार्टीया मान्यता मबियगु व्यवस्था याता । अझ मत सीमा अपः तयो संसदय अमेरिका व बेलायतय् थें नेगु दलया तानाशाही लादय याय्गु मति तला । अझ मत सीमा अप्वयक पाँच प्रतिशत याय्गु कुतः याडः चवंबलय् नेपालय सरकार हिल । संविधानं मति तःगु दलया सरकारता लिकायो छ्वयो निर्दलीय चरित्रया सरकार निःस्वांगु जूल ।

न्याकाथं हे स्वसां नेका, एमाले व माओवादीत मिलय जुयो पालं पः सरकारय् वाडः देया ढुकुटी लुटय याडः चवना । देश व जनताया भिं मस्वसें थःथः गु व्यक्तिगत स्वार्थजक पू वांकु, देशता २७ खर्ब ऋण कुबिडकगु, ७०/८० लाख ल्यासे ल्याम्होपुं ज्या मालय्गु नामय विदेशय मवासे मगागु थजगु जनविरोधी ज्यात स्वयो जनतात तस्कं असन्तुष्ट जुल । उकिया तं तज्याडः वगु खः जेनजी आन्दोलन । नेपाल मजदुर किसान पार्टी थुगु विषयता कायो दशकौं हाँ निसें मदिकक सडक व सदनय् सःश्वकः वयो चवंगु खः । सरकारं उकिता बेवास्ता यागुया लिचवः खः, थौया स्थिति ।

एमाले व माओवादी कम्पुनिष्ट पार्टीया सिद्धान्त त्वतल । नेकां नं विपिया आदर्श त्वः तः ल । न्याथय् याडः जूसां सरकारय् वानय्गु अलय न्हयगू पुस्ताता गाक सम्पत्ति कमे याय्गु जक स्वत । पार्टी व सिद्धान्त त्वः तय्गु धायगु चवाप्वगुई सुलुलुलु प्याच्च म्हेतय् थें जूइगु खाँ अः याय्गु घटनां पुष्टि यागु दः । देश लुटय याडः मुडः तःगु धन सुरक्षित जूइमखु, मेगु पुस्तां छ्यलय् नं खानी मखु धाय्गु खाँ नं नेपालया अःया राजनैतिक घटनाक्रमं पुष्टि यागु दः ।

धात्थे सुशीला कार्की संविधान काथं हे प्रधानमन्त्री दुजः मखुपुं सुं नं मनू प्रधानमन्त्री जुय मफैगु व्यवस्था याडः तःगु दः । अथेहे धारा १३२ खय प्रधानन्यायाधिश व सर्वोच्च अदालतया न्यायाधिश जुय धुकुपुं मनूत प्रधानमन्त्री जुय मफैगु व्यवस्था दः । २०६९ सालय उब्जेया प्रधान न्यायाधिश खिलराज रेग्मीया नायो सुई दयकगु मन्त्री परिषदया विरुद्ध जूगु मुद्दाखय कार्की थमनं हे ‘श्वनं

लिपा प्रधान न्यायाधिशता प्रधानमन्त्री याय मज्यगु आदेश यागु खः ।

छुं ई न्ह्यौं छगू टेलिभिजन ज्याइवःसं कार्की ‘न्ह्यागु थजुयो ब्यू व फुक्क संविधान व कानुन काथं हे जुई । श्व प्रणाली दःतलय प्रधानमन्त्री संसदं हे जुयमः’ धःगु खः । छु अः याय्गु मन्त्रीमण्डल संविधान काथंया खः ला ?

चवयया लिधंसाय स्वयगु खःसा सुशीला कार्की संवैधानिक व्यवस्था, सर्वोच्च अदालतया थःगु हे आदेश व थःगु हे सार्वजनिक अभिव्यक्ति नपांया लिधंसाय प्रधानमन्त्री जुयता छुं नं ल्याखं मिलय मजु । अथेनं राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलं संविधान बमोजिम कार्कीता प्रधानमन्त्री याडागु धायो चवंगु दः । कार्कीया सिफारिसय् प्रतिनिधिसभा विघटन यागु जुल । थुगु खायें सर्वोच्च अदालतय् रीत तैःगु अवस्थाय् न्यायिक निरुपण जूइ हे तिनी । अलय आजुचायपुगु खाँ छुलय धःसा राष्ट्रपति कार्यालय भदौ २८ गते मेगु विज्ञप्ति पिकायो ‘संविधान ल्यडः’ चवंगु दः, संसदीय प्रणाली ल्यडः चवंगु दः अलय संघीय लोकतान्त्रिक प्रणाली नं ल्यडः चवंगु दः’ धायो स्पष्टिकरण ब्यूगु दः ।

अदालतं गुल्लें हे सडकया हुलता स्वयो निपं (निर्णय) याइ मखु अलय याय् नं मज्य । संविधानया धारा, उपधारा व सर्वोच्च अदालतं इलय ब्यलय प्रतिपादन यागु नजिर व प्रचलित कानुनया लिधंसाय निर्णय याई । जनतापाखं त्याकः वाम्हा प्रधानमन्त्रीं नेकः नेक प्रतिनिधिसभा विघटन याबलय् असंवैधानिक धायो अदालत वाडः हकनं लिफ्यडः पुनः स्थापना याकपुं दल तय्सं अः वयो असंवैधानिक काथं तःम्हा प्रधानमन्त्रीया सिफारिसय जूगु प्रतिनिधिसभा विघटनता गथे संवैधानिक धायो मानय् याय्ता तयार जुल ?

थुगु इलय संविधान ल्हवडः खाँ नं प्याहाँ वयो चवंगु दः । नेपाल मजदुर किसान पार्टी उत्पादनया मू मू साधनत सामाजिकीकरण, शिक्षा व स्वास्थ्य उपचार निःशुल्क, योग्यता काथंया ज्या व ज्याअनुसारया ज्यालाया बन्दोबस्त, व्यक्तित्व विकासय् उथियंकः मौका, स्थानीय तहता विश्वविद्यालय चाय्के बियगु अधिकार, भ्रष्टाचार, बलात्कार थजगु जघन्य अपराध याइपिन्ता मृत्युदण्ड, वियगु थजगु विषयता संविधान संशोधन याडः दुतिनय्ता बः याडः वगु दः । उगु माग पूर्वांकगु जूसा अपलं जनताया भिं जूइगु खः ।

संविधान न्ह्याब्लेंता जिइगु स्थायी दस्तावेज मखु । जनताया इच्छा, आकाङ्क्षा व हिलवांगु ईलं पवं थें हिलः ल्हवडः पू वांकय् मः । दकलय लिपा समाजय ह्यूपा, बिचः व सिद्धान्तया लिधंसाय छपा छधि जुयो क्रान्तिकारी दस्तां याःसाजक व लिपा थयंकः ल्यडः म्वाडः च्वनि । बिचः व सिद्धान्त मरुगु हुलया लिधंसाय जूइगु छुं नं ह्यूपा ता ई तक म्वाडः च्वनय फै मखु ।

(खप नगरपालिकां चायकःतःगु खप सर्कलया मंकः ग्वसालय संविधान दिवसया लसताय २०८२ असोज २ गते जूगु अन्तर सम्वाद सं खप नगरपालिका प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुया न्वचु या भाय हिल ।-सं)

थौंया अवस्था वगुया जिम्मेवार सु ?

विवेक

जेनजीया नामय नेपालय भाद्र २३ व २४ गते नेहु मतिमतयागु घटनात जुल । २३ गते जूगु प्रदर्शनीसं प्रहरीया गोली लाडः हिगुम्हा-नीम्हा ल्यासे-ल्याम्होपिनिगु ज्यान वान । सलंस घःपः जूल । गुकी भाद्र २४ गते उकिया विरोधय जूगु प्रदर्शनीसं ब्वतिकःपिसं देया प्रशासनीक केन्द्र सिंहदरबार, संसद भवन व अपलं मन्त्रालयत अलय देशां देछिया अपलं सरकारी कार्यालयत छ्वयकः बिल । शासक दलत नेका, एमाले, माओवादी नपां अपलं पार्टी कार्यालयत नेतातयगु छँ मिं न्वयो नौ जुल । प्यखे सुरक्षित पःखः दाडः सेना व प्रहरी सुरक्षाखय् च्वडः च्वंपुं पूर्व प्रधानमन्त्री देउवापुं नेम्हातेपु थःगु छँ हे दायक च्वनय् माल । इलय हे सेनां सुरक्षित थासय् तय यंकय् मफूगु जूसा वा मन्त्रीत थःथःगु छँ त्वःतः बिसे मवांगु जूसा अपलं मन्त्री, मन्त्रीया जहानपुं अमिगु छँ नपांतु थःनं मिं न्वयो नौ जूइगु खः ।

स्वनिगलय मखु देडांकः हे अजगु अराजक घटनात जुल । बाँके, पर्सा, सिराहा, सप्तरीनपांया अपलं जिल्लाय् जिल्ला प्रशासन कार्यालय, महानगर व नगरपालिका, मालपोत, भूमिसुधार, राजश्व कार्यालयनपां फुक्क मिखाफुति याय मलाक ह्योगवः जुल । नेपःया इतिहासय् तःभ्वखाचाया इलय बाहेकं थुली म्हवचा इलय देडांक छकलंतुं उलिमछिं देया सम्पत्ति धू जूगु थ्वहे न्हापांगु घटना जुयमः ।

म्हवचा इलय देडांकः विध्वंस गथे याय् फता ?

जेएनजीया जिम्मेवार पदाधिकारीपिसं मितयगु, धू याय्गु, स्यंकय्गु थःगु तातुना मरुगु खाँ धाय धुंकुगु दः । अमिसं आन्दोलनय् मखुपुं, मेपुं मनुत द्वहँ वयो अजगु घटना यागु द्वपं बियो च्वंगु दः । न्ह्याथिन्योगु मेपिन्ता द्वपं ब्यसां जेएनजि न्ह्यलुवात उगु ध्वंस व अराजक ज्याया जिम्मेवारी तापाय फैमखु । कन्हे जूइगु छानबिनं (ल्यज्यां) सिय दै हे तिनि ।

अःतक प्याहाँवगु बुखाँकाथं जेएनजीया न्ह्यलुवा धम्हा सुदन गुरुङ बारबरा फाउन्डेसनपां स्वापु दःम्हा मनु धायो च्वंगु दः । व अमेरिकाया ग्वाहाली व अमिसं धःथें हज्याइगु संस्था खः । फाउन्डेसनया न्ह्यलुवा तहलय् मिखाया विशेषज्ञ डा. सन्दुक रुइट, स्वतन्त्र पार्टीया नेता डा. स्वर्णिम वाग्ले, नेकाया प्रा.डा. गोविन्दराज पोखरेल थजपुं थीथी पार्टी दुनय च्वडः च्वंपुं नेतात नं दः । अपुं अमेरिकाया मनसुवा पूर्वाकय्ता नेपालय ज्यासाडः च्वंपुं खः । नपां सुदन गुरुङ 'स्वतन्त्र तिब्बत' नपां स्वापु दःम्हा दलाई लामा नपांया सतिम्हा मनु धाय्गु थीथी बुखाँ नं प्याहाँ वयो च्वंगु दः । धात्थें धाय्गु खःसा दलीय सरकार क्वथयो नेपः देशय दकलय न्हःपां अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्था (आइएनजीओ)

या लिचवः लाकः न्ह्याइगु सरकार निःस्वांगु दः । छाथधःसा, सुदन गुरुङ 'हामी नेपाल' नांया गैरसरकारी संस्थाया नायो नं खः । नेपालय् पां भू मयक हे विदेशी धेबा चलय जूइगु अन्तर्राष्ट्रिय व गैरसरकारी संस्थात (आइएनजीओ व एनजीओ) तय्गु ज्याइवः हछ्याडः यंकसा अजु चाय माली मखु ।

अमेरिकां नेपःया थीथी कलेजय 'अमेरिकी युथ काउन्सिल' नं निःस्वाडः ज्यासाडः च्वंगु खानय् दः । देशां देछिया ल्यासे ल्याम्होपुं दुतिडः च्वंगु उगु काउन्सिलय् दलंद्र दुजःत दःगु नं प्याहाँ वयो च्वंगु दः । उकिया न्ह्यलुवा तहलय् यें महानगरपालिकाया प्रमुख बालेन साह नं दःधायो च्वंगु दः । यें महानगरया निर्वाचनय् बालेन साह थः त्याइगु पक्का जूगु धायो थुलि हे भोत वै धायो पक्का याय फःगु नं युथ काउन्सिल नेपालं याडः खः धाडपुं नं यक्व हे दः ।

अथेहे अमेरिकी लाय व व्यापारया लागिं धायो नेपःया व्यापारीतय्गु 'अमेरिकी चेम्बर अफ कमर्स' नं हदाय् च्वडः ज्या साडः च्वंगु दः । व व्यापारीतय्सं अमेरिकी स्वार्थय् नेपालय् च्वडः ज्या साडः च्वंगु दः । बारबरा फाउन्डेसनया सुदन गुरुङ जेनजीया न्ह्यलुवा याडः च्वंबलय् अेरिकानपां स्वापु दःपुं व फुक्क संगठन व 'स्वतन्त्र तिब्बत' या पाजुडः जूपुं पक्षधरत थाकुमचःसे हथायसं ज्या याडः च्वंगु धायफः ।

बालेन साहता जेएनजि प्रधानमन्त्री जूयमः दक प्रस्ताव तःगुया दुकुलुगु खाँ नं थ्व हे खः धायो बालेन साह 'सिंहदरबार छ्वयकेगु धम्की ब्यूगु' व आन्दोलनया त्वहः तयो 'सिंहदरबार छ्वयकेगु' 'क्वःजुपः सिमा त्वःधुलय पः' जकयां पक्का हे मखु । महानगरया छम्हा जिम्मेवार पदाधिकारी सिंहदरबार छ्वयकः बियगु खाँ धायानं नपां भीपुं शासक दलतय्सं छुं काथंया कार्बाही याय मफूगु वयागु ल्युनेया आपाहांगु शक्ति हे खः धाय्गु खाँ अःबालकः सिय दत । ल्यासे ल्याम्होपिन्ता उक्सेयाय्ता जक जूसां अजगु अराजक खाँ धःगु इलय संघ सरकारं छुं काथंया पला छिगु जूसा अः सिंहदरबार मछ्वैगु खःला ?

घटनां छु खाँ सियदः धःसा जेएनजि आन्दोलनया खाँ क्वःछ्यूसानिसें नेपालय् नेताजिया तालिमत न्ह्याडः च्वंगु खानय् दः । न्हापांगु जेएनजिया थःगु आन्दोलनया ज्याइवः या खायें ल्यासे ल्याम्होपिन्ता प्रशिक्षित याडः च्वंगु, अलय नेगूगु वहे मौका ज्वडः आन्दोलनया इलय गथे ध्वंसात्मक ज्याइवःत न्ह्याकय्गु धाय्गु कुतः याडः च्वंगु दः । विध्वंसात्मक ज्याइवः न्ह्याकय्गु

सच्छि व खुइखुगूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

तालिम व पेशेवरत हे हछ्यागु जूयमः । मखुसा स्वघौ-प्यघौया दुनय देडांकः मितय फैमखु । मितःगुया पहः अपलं थासय छगू हे पहःलं तःगु खानय दः । प्रशासनिक भवनत नेतातयता, पार्टी कार्यालयत, स्थानीय तहत, बिस्कं बिस्कं पुचलं जिम्मा कायो ज्या यागु खानय दः । थजगुलि पेशेवर अपराधीत हे छ्यःगु खः धाय्गु यक्व हे लिघंसात दः ।

थुगु घटनासं माओवादीदक सिय दःपुं, ब्वनामिपुं, ल्यासे ल्याम्होपुं नेतात, रास्वपाया नेता-कार्यकर्तात, दुर्गाप्रसादया अराजक पुचःत, राप्रपाया कार्यकर्ता त नं अपलं थासय खानय दत । केपी ओली न्ह्यलुवाया सरकारता क्वःथयमःपुं राप्रपा व रास्वपाया नेतातयसं गुलिं जिल्लाया २४ गते प्रदर्शन व मितय्गु ज्या ह्दाय च्वडः यागु खः । उकीं माओवादीया भातृ संगठनत, राप्रपा व रास्वपा नं देशय् विध्वंस यागु जिम्मेवारी तापाय फैमखु । अनुसन्धानं सु सु जिम्मेवारी मन्दक क्यनि, अमिता कानुनं धःथें कडा कार्बाही याय् मः । सिंहदरबार, सर्वोच्च अदालत, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगया कार्यालय छ्वयकपिनिगु उद्देश्य मेगु हे जुयफः । दुयंकः दुवालः गम्भिरतापूर्वक छानबिन जुयमः ।

प्रधानमन्त्री ओलीया जिद्दीपन

प्रधानमन्त्री केपी ओलीकय् थःति सयाम्हा, सियाम्हा, बल्लाम्हा अलय चतुर राजनीतिज्ञ थव लोकय् सुं मरु धाय्गु दुबिडः च्वंगु खः । उकीं वं सुयाताहे मन् गनय मया । नपां शत्रुता चानचुने मति तयो तहांगु गल्ली याता । जेनजीया आन्दोलनया लिपा लिपाया अवस्थाय् थ्यडा नं नपां प्रधानमन्त्री ओली जेनजी पुस्ताता हेपय् याडः ह्वायँ च्वायँ याडः धाल -‘जेएजजी पुस्ताता पीर जुला हँ, बांमलाता हँ । अमिता स्यंकयता ताना हँ । व फुक्क म्वँ मरुगु खाँ खः । जेएनजी पुस्तां विद्रोह याय्गु हँ ।’ वयागु खाँ ल्यासेल्याम्होपिनिगु असन्तुष्टिख्य छ्वःमि छ्यो लुय थें जुल ।

प्रधानमन्त्रीया राजिनामा लिपालाक वगु

मचापुं, क्यातुपुं ल्याम्होचापिसं विद्रोह याय् फैला ? दक क्यह्यंक स्वयगु वयागु बानी हे विनाशकालया विपरित बुद्धि जू वान । आन्दोलनता छुं हे मखुथें तायकः भाद्र २३ गतेया दिनसं बानेश्वरय् प्रदर्शन पानयता सरकारं न्यूनतम मापदण्डतक पू मवांकः । मेमेगु प्रदर्शनया दिनय न्हा क्वति जक हे पुलिस सतर्कता याय मफः । निषेधित क्षेत्रया थाय थासय प्रहरी छेकवार, थाय थासय दमकल माइकिङ्गया खासै व्यवस्था यागु मरु । प्रदर्शनीकारीतयसं बार, पःखः तछ्याडः हःनय् वाडः द्रहँ वानय वं हे ल्यतु ल्ययो, म्हवस्तय तातुडः ल्यासेल्याम्होपुं ब्वनामिपिन्ता गोली कय्केगु गल्ली याता । चेतावनी बियगु, नाःया फोहरा म्हूकय्गु, रबरया गोली कय्केगु, अन्तिम इलय पुलिखं क्वय गोली कय्केगु थजगु न्यूनतम मापदण्ड तक नं पालना मयात ।

ल्यासे ल्याम्होपिनिगु तप्यंक ज्यान कायवं तुरुन्त हे प्रधानमन्त्री राजिनामा ब्यूगु जूसांन स्थिति मेगु हे जूइगु जुई । २४ गतेया विध्वंसात्मक ज्याइवःत याय मफैगु खः । गृहमन्त्रीता राजिनामा याकः थामथुम याय तांगु ओलीया मेगु गल्ली खः । उकीं स्थिति भन मेदखय् फस्वयो वान । केपी ओली, शेरबहादुर देउवा, प्रचण्ड, रमेश लेखक, ऊर्जामन्त्री दीपक खड्कापुं नपांया छुं छुं मितयो ब्यूसेलिं तिनि प्रधानमन्त्री ओली राजिनामा यागु खः । उल्लेतक यक्व हे लिपा लाय धुंकल । अपलं सरकारी कार्यालयत मिं न्वयो ह्योग्वः जुय धुंकल । प्रधानमन्त्रीया जिद्दीपन व लिपालाक यागु राजिनामा नं विध्वंसया जिम्मेवार खः ।

राष्ट्रपति सुंक च्वंगु ?

प्रधानमन्त्री राजिनामा वगु इलयतक सिंहदरबारथजगु अपलं प्रशासनिक भवनत मिं न्वय धुंकल । राष्ट्रपति नेपाली सेनाया परमाधिपति नं खः । प्रधानमन्त्रीया राजिनामा वयसाथं सेना परिचालन याडः छगू वक्तव्य सार्वजनिक याडः ब्यूगु जुसा अजगु महत्वंजःगु सम्पदात म्वाकः भिंकः तय फैगु खः । राष्ट्रपति अजगु छुं हे ज्या याडः मकयं । सरकार मरुगु अवस्था दयकः बिला । प्रधानसेनापतिया सम्बोधन वैगु २:०० ता इलय निसें हल्ला जूगु खः । चान्ह्य ९:०० ताइलय तिनी वला । उल्लेतक खय् गुलि जुयमज्यूगु घटनात जुय धुंकल । इलय हे सेना परिचालन याडः देया महत्वं जःगु सम्पत्ति ल्यंकः, भिंकः तय मफूगुलि राष्ट्रपतिनं उलिहे जिम्मेवारी खः ।

शासक दलतयसं दे व जनताया निंति ज्या सानयगु स्वयो सरकारय् वाडः भ्रष्टाचार याडः अकुत सम्पत्ति मुनय्गु, भागबन्डा व पक्षपात याय्गु थजगु जनविरोधी ज्यात यागुलिं जनताया दश्वी बदनाम जुल । स्वीडादा/स्वीखुदातक उकुसमुकुस जुयो च्वंगु उगु असंतोष भाद्र २३ व २४ गते पाँ बुँ तज्याथें तज्यात । अः छु याय्गु धाय्गु स्वयो मिसन ८४ धायो हःजूपिन्ता वस्वयो न्हा हे मेपिसं ‘मिसन.....’ पूर्वांकगु खानय दत । जेजनीं ल्यःम्हा सुशीला कार्की नं बारबरा फाउन्डेसन नपां याय्म्हा धाय्गु सियदः । थव हे मौकाय् भारतीय सैनिकत नेपालय् द्रहँवयता तुति ल्हाडः च्वंगु दः ।

थजगु इलय अमेरिकी साम्राज्यवाद व भारतीय विस्तारवाद छुं छुं त्वहः तयो नेपालय् द्रहँ वय्गु कुतः याई । ग्वाहालीया नामय विदेशी राजनीतिक स्वार्थ पू वांकयता जूइगु छुं नं ज्याइवःखं नेपाल सरकार व नेपःमिपुं न्ह्याब्लें सचेत जुयो च्वनय् मः । कालापानी भारतीय सैनिकनं थौतक चिड्कः छ्वय मफूगु क्वाःक्वागु दसु भीकय् दःनिसा हलिमयया गुलि नं देशय् अमेरिकी सैनिक अखडात तयो तःगु खायँ नं नेपःमिपिसं मस्यगु मखु । नेपःया सार्वभौमिकताय् छुं काथं बांमलागु लिचवः मवैगु याडः छुं नं ज्या गना नं थमजु धाय्गु खायँ नेपःमिपुं सचेत मजुसें मगा ।

तेजेश्वर बाबु ञ्गः न्हपांगु पुस्तकालय, जनज्योति

२०७७ सालया जनजागरणं सफलता कायवं जनताकय् नं चेतनां ग्वात । गुकीं नेपःया सहरय्, बस्तीसं साफूकुथित निःस्वाडः हल । खवपय २००८ सालय जनस्तरं हे निःस्वांगु साफूकुथि जनज्योति वहे चेतनां ग्वाडः प्याहाँ वगु ज्ञानया देगः खः । जुजु त्रिभूवनं उलेज्या यागु उगु साफूकुथिसं मुडः तय लाइकगु साफूत, थीथी पौत मुडः तःगु, साहित्यिक प्रवचन, कवि मुंज्यात नं जूइगु । वहे ऐतिहासिक साफूकुथिया खायँ ९२ दाया संस्कृतिकःमि तेजेश्वरबाबु ग्वंगःजुं चवयो द्यगु चवसुः न्हपांगु साफूकुथि 'जनज्योति' खवपया

२००७ सालया जनजागरणं जहाँनियाँ राणा शासन क्वदल । जनताया मन लयताल । लसतां जःगु मनय न्हँगु ज्यान, उमड्ग (लसता) व तरड्ग (लबु) दान । लबु दांगु मनय न्हँगु चेतनाया स्वं हवयो वल । गुकीं नेपःया सहर बस्तीसं साफूकुथित निःस्वाडः हल । वस्तुनिष्ठ

बखानत जुयो वल । जनज्योति खः व । साफूकुथिया नां हे 'जनज्योति' तल । जनज्योति साफूकुथि नासमना त्वः व बोलाछँ त्वःया दशवी लाकः चायकगु खः । जगत हाडां थःगु छँया बैठक साफूकुथिया लागिं बियो दिल । धेबा मकःसँ, निःशुल्क, जनमत आस्थाया भिं ज्या व ।

पुस्तकालय 'जनज्योति' या उलेज्या जुजु त्रिभूवनं याडः द्यगु जुल । ढवनयकुथिया शिक्षक, ढवनामिपुं, अध्ययनशील मन मस्तिष्कया बौद्धिक विकासया बिन्दु थें जुल पुस्तकालय 'जनज्योति' । जनमनया चेतना, चिन्तन चेतना ।

२०१० सालया न्ह्याकयगु भिंदिन (मुहूर्त) सं स्व. सूर्यबहादुर 'पिवा' वा न्हयलुवाय, मतिखय् नेपाल साहित्य मन्दिर निःस्वाडा । न्वकु स्व. रमापतिराज शर्मा । छ्याञ्जे तेजेश्वर बाबु ग्वंगः । दुजःपुं स्व. विष्णुचरण राय, स्व. गोपाल हाडा, स्व. विष्णुभक्त भुजु, तिलकप्रसाद कायष्ठ पुं खः । स्वापुं अः तिलकप्रसाद व तेजेश्वर जक दःनि । गुईनेदाया तन्नेरी चिन्तन - उत्साही जीवन ।

जनज्योति पुस्तकालयसं नेपाल साहित्य मन्दिरया गवसालय साहित्यिक प्रवचन कायं न्ह्याक यंकल । नेपाल भाषा व नेपाली वाडमयया लब्ध प्रतिष्ठित साहित्यया महारथिपुनपां

तेजेश्वर बाबु ञ्गः

पालंपःयाडः प्रवचन गोष्ठी न्ह्याका । स्व. नाट्य सम्राट बालकृष्ण सम, निबन्धकार, समीक्षक, हास्यव्यङ्ग्यकार स्व. हृदयचन्द्र सिंहप्रधान, महाकवि स्व. चित्तधर 'हृदय', थीथी व्यक्तित्वपिन्ता सःतः नुवाकयगु बालकृष्ण समजुं 'नवरस कविता' अभिनय नपां ढवडः द्यगु किपालुथें अःतकनं मिखा हःनय् वयो चवंगु खाँ छाती लाहातयो चवयो चवडा ।

२०१५ सालया न्हपांगु आम चुनावं स्व. जननायक विश्वेश्वरप्रसाद कोइराला न्हपांम्हा जननिर्वाचित प्रधानमन्त्री जुल । २०१९ साल पुस १ गते जुजु महेन्द्र मन्त्रीमण्डल विघटन याता । प्रधानमन्त्री नपां मेमेपुं मन्त्रीत लौह पुरुष गणेशमान सिंह नपां या मन्त्री त ज्वडः यंकः सुन्दरीजल जेलय कुनय यंकल ।

हिलासु (परिवर्तनशीलता) प्रकृतिया मदिकक हिलः वैगु गति । पाडां पानय् मफैगु नियति : स्व. सुवर्ण शम्शेर कलकत्ता (भारत) उद्योगपति नं वयक उखय् हे निर्वासित जुल । अः यायगु नेपाल राष्ट्र

सच्छि व खुइखुगूगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

बैङ्ग सुवर्णयागु दरबार खः । राष्ट्रियकरण जुल । सुवर्ण शम्शेर भीम शम्शेरया काय् नेपाली कांग्रेसया आर्थिक मामिलाया हामा (पृष्ठपोषक) । मःगु धेबा आना नं हे बिङ्गु न्यडा ।

२०१७ पौषया राजनैतिक हिलां खपया 'जनज्योति पुस्तकालय' नं बिस्कं जुय मफूत । जनस्तरं चाय्कः तःगु व्यवस्थित साफूकुथि 'भक्तपुर नगरपालिकाअन्तर्गत ल्हययो न्ह्याकल । उगुइलय बालाखु गणेशद्योया थिङ्कः जनज्योति पुस्तकालय चाय्कगु खः । उगु साफूकुथिसं थीथी पौत (पत्र पत्रिकात) सन्दर्भ सामग्री (गवाहली ज्वलन्ता) साफूत, इलयब्यलय अध्ययन याय्गु ज्या न्ह्याकगु अःनं भलभल्ली लुमांसे व न्हिया न्हि थें ।

पुस्तकालय ज्ञानया मन्दिर । निर्विवाद सत्य । साश्वत तथ्य । खप नगरपालिकां थौं या इलय जनज्योति पुस्तकालयया

ऐतिहासिक सासता ल्यंकः भन च्वजाय्कः यंकगु दः । अःया वर्तमानकाल खप नगरपालिका स्वर्णिम काल जुल-जुयो च्वंगु दः । देशं दुनय् देशपिनय अन्तर्राष्ट्रिय तक नं उगु नां धन्य धन्य जुयो च्वंगु दः । सत्यता मडालय्गु अधर्म जुई ।

सत्यमेवःजयतेः !!! भनीगु पूर्वीय जीवन दर्शनया तुइजला (ज्योतिर् मार्ग) या लाँपु । भनी तुइजलाया लाँपुं डाय्पुं लाँजुवत । साफूकुथिया नां 'खप साफूकुथि' हिल मच्चय माल । जनज्योति पुस्तकालय गथे खः अथे हे च्वयगु पुर्खा मुडः तकागु श्री सम्पत्ति, कला व संस्कृति' सिद्धान्तत बाचा बन्धनया अनुशिलन जुयो थमड्यु । गथे ! थुलिजक गना खःदक ! २००८ सालय् दयकगु कलात्मक, सुन्दर अलङ्कारं जःगु पुस्तक सुरक्षणम् आदर्श उक्तिया अनुबन्धन थमजु गथे व कलात्मक, स्वय हाय्पुगु, लोवांगु । लोवाना पुसे च्वंगु

दराजत गथेखः अथेहे छायपियो तःगु साधन सामग्री खय् ल्यङ्कः च्वंगु !!!

पुस्तक संस्कृत वाडमयया खाँगः । नेपाल भाषाया-साफू । मल्लकालीन नेपाल मण्डल कालखण्डय् थौंया साकोकोथाया चाकलीं (परिसर) 'साफूकोथा' खः । साफूकोथा 'साफूया कोथा' खः । आना साफूया धुकु दः । जिगु हे मचा-ल्याम्हो वैस लिपा व छँ खः । दर्शनधारी जुगीत च्वनिगु आना । अः व प्राचीन ऐतिहासिक शिप-शैलीया छँत प्रतिष्ठापित जुयो च्वंगु दः । चक्रवट ईया लीला पाडां पानय मफैगु दसु समय चक्रया लीला ! गपागपा हांगु शक्तिशाली संयन्त्र, फौजी शक्ति तहस -तहस जूल । गुढलें लिभः मबिङ्गु साम्राज्य धायो तःगु पतित पावन सीताराम जुल । अहम्कार ति क्व ह्योगु मेगु छु जुय फै ? थःवं थः ताहे न्यङ्कः च्वनय्गु-नुमवासे-अजु चायो !!!

सर्गः व बखुंया अर्थ

पूर्ण वैद्य

जब क्यबय् भवःभवः कं तमा जुइ
भीत कं थ्वयेगु छगू हतियार हे माः
छचाःख्यरं हा कयाः च्वनेधुकूगु कंमा,
व अथें फसं पुनां वनिमखु
न कं गबलें स्वां हे जुइ
न कथं गबलें नस्वाः वइ
जब, सर्गतय् गिद्ध, इमा व सतांचात
इल्ल ब्वयाच्वंगु दु ।

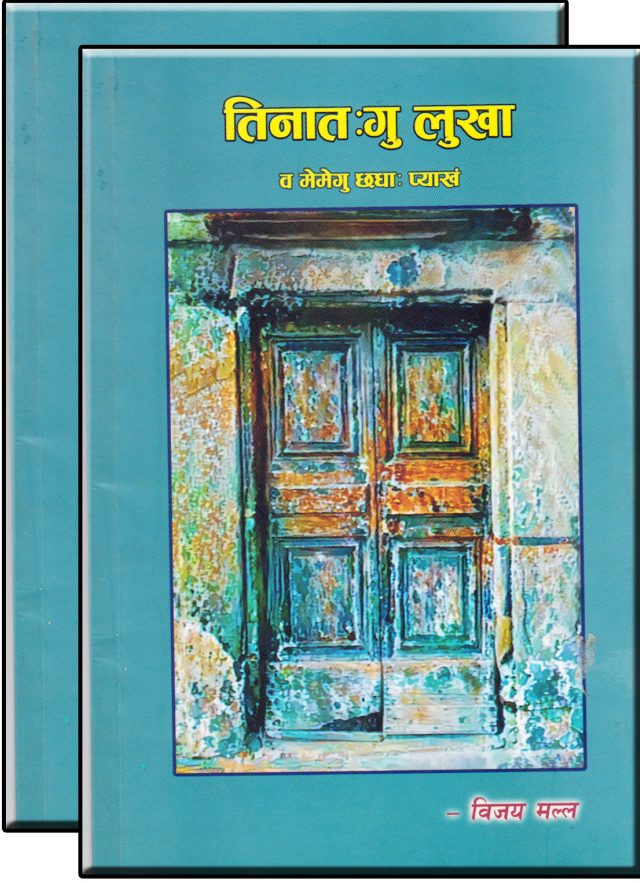
भीसं छगू न्हगु हे कप्तांचा दयेकेमाः
बखुं ब्वयेकेगु हे खःसा
बखुं लहियेगु हे खःसा
सर्गतय् ब्वयेवं हे सतांचिया नुगलय्
सर्ग दइ मखु ।

इमिगु नतूचा थें च्वाम्हगु पंजाया लुसी
खिति बःछि हे करुणा थाइ मखु ।

नत्र, भीत न्ह्याक्व हे तक्गु
क्यब दयां हे छु अर्थ दु ?
बखुंया मिखाय् थपाय्धंगु सर्गः दयां हे
छु अर्थ दु ।

(न्हसला ११:११:११०१)

निठह तिपू

सरला: थन ला वइ मखु हला ?

सिरि : मस्यु । (पिहां वनी ।)

हसना : थपाय्सकं ग्याःपिंसं मेपिन्त स्वतन्त्र याये धका: वइगु का ! हूँ, व कुंचाय् ग्वाराचिना चव्वेँ, हूँ ! गज्याःपिं ग्याफरातय्त्त व्वनाहयागु हं सुजा ! उ स्वतन्त्रताया संग्रामय् वइपिं

लजना: (हसनापाखे स्वयाः) ग्यानागु ला व ? मिजंतसें स्वल धा:सा द: गय् थें गय् थें चवनेय: ।

हसना : सुजा स्व, तारा ततायात छं छुं धाये मते खं ला ! दकलय् न्हापां थव जुइगु खँ हे मखु । तसकं मिलय् मजू । मेगु सिद्धान्त हे गलत । छता निता समस्या ज्यनेवं, ज्यनीगु समस्या हे मखु । आ: हाकनं तारायात लित व्वनायंका: मेथाय् बियाछ्वयेगु खँ उलि अ:पुगु खँ मखु । हाकनं मेगु ध्यबाया समस्याय् तक्यंकेगु ला ? म्वा:ल का, का तारा

मानय् हे जुल का मिजं दइ ला मदइ ला ? हाकनं मिजं नं दत का म्वा:ल का, आ:याम्ह थें हे मजुइ धयागु छु ग्यारेन्टी ? धाये मते खं ला..... छिमि तारा तता भचा अलगम्ह हे मिसा । नीलडाम खनी धका: म्हछम्हं त्वपुया वइम्ह मिसा व छं थ: म्हं छक: बिचा: याना स्व ले (कालाकुलु स: तायेदइ सरलां उखेथुखे थ:त सुत्तुकेत स्वइ ।) न्ह्याम्ह थवयेमा, द: ग्याफरातनाप तं वयेय: । बान्ता जुइय: । (मेचय् फ्यतुइ हा:स: तनी ।) स्व सुजा बांलाक बिचा: या ! तारां नुगलय् स्याकी । जि थज्या: म्ह मखु । जि ला मचाबलय् हे भा:त सीम्ह । छं बांलाक हे स्यू - छु जुल धयागु ? माजुं ला दाल दाल का म्वा:ल, बा:जुं तकं जित: दायेफक्व दाल । जिमिगु आर्थिक अवस्था ला..... स्व न्हिं खाना: न्हिं नयेमा:पिं । जिमि अबुया तलबं नयेत तकं मगा: । अथे नं जिं मेम्ह ब्याहा: मयाना । भिंखुदँय् नमोवागी व्वना: नीदँया दुने पास याना । थौं बीए व्वनाचवना । छाय् ? स्यू ला ? आर्थिक दासतां मुक्त जुइत । आर्थिक दासतां मुक्त मजुइक सुं नं स्वतन्त्र जुइ मखु । भा:तया माया धयागुलिं डाइभरया कला:यात थें कसा नकेय: । (राजकृष्ण दुहां वइ । सरला, लजना, सुजा दनेत स्वइ । हसनां मिखा व्वइ ।)

राजकृष्ण : (टेबलपाखे वना:) अझ कुहां मव:नि ला छिमि तारा तता ? अबाय्त्त जायेधुंकल । का, जिं तुरुन्त छ्वयाहये ।

सुजा : जिमित लिमबा:

हसना : जिपिं गनं वने म्वा: । भचा पिया हे चवने का ।

राजकृष्ण : (हसनायात हिस्सायेगु मिखां स्वया:) ज्यू, अय्सा पियाचव्वेँ ! (पिहां वनी ।)

हसना : गपाय्चव: त:धं छुइमा:म्ह ! कुं नवाये मफुबलय्, द: ला तं पिहां वल । धयाबिया जिं ।

लजना: जिं ला वं दाइगु ल्हा: जक स्वयाचवना का । अज्या:गु ल्हातिं गथे दाइगु थें हला ?

सरला: द: ला तसकं बोर जुल, म्हा:ल थन ।

हसना : जिं धयाछ्वयागु मता: ला ? आ: ला १० घण्टा नं

सच्छि व खुइखुगूगु स्वाप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

पीमाली ।

सुजा : तारा ततानाप छक्वः खँ लहानास्वये । मानय् जुइगु मजुइगु तताया खँ । हानं भिनाजु थन हे दु । ताल धाःसा छु यायेगु ?

सरला : खः नि छाया धायेमालं ?! याकनं वनाछ्वये नु !

हसना : धाये धकाः वसेलि धायेगु का सुजा । छँय् न्ह्याम्ह हे दयेमा । ग्यायेमाःगु हे छाया ? भीत थःगु खँ न्हयथनेगु पूरा हक दु हसना ।

(तारा दुहां वइ ।)

तारा : हसना, छं छु हकया खँ लहानाचवनागु ? छिपिं ला राजनीतिया खँ लहानाचवंगु थें चवं । जिं ला छु हे मथू भाइ । अहो लजना..... छ गपाय्चकं बांलाका वयागु ?! सरला ! मांयात म्हां फु ला ? जि दने हे मफु, बिरामी का । ज्वर वयाः म्हछम्हं त्वपुया चवनागु । मांनं धन्दा काइ धकाः जिं छु हे खबर मबिया । मांयात धाये नं मते खं ला सुजा ! हसना, छन्त मखंगु नं यक्व हे दत ।

सुजा : तता, काकिं सकतां खँ सीकेधुंकल ।

तारा : (न्हिलाः) छु सकतां खँ धयागु, जि म्हां मफु धयागु खँ ला ?! (हसनापाखे फहिलाः) मांयाथाय् नं सुनां जक खँ थंकीगु थें मस्यु !

सुजा : आम खँ मखु तता, मेगु हे खँ ।

तारा : (मथू पहलं) मेगु हे खँ । जिं ला मथुल, अय सुजा ! मेगु खँ धयागु छु ?

हसना : तारा छ ला अतिकं सोझा खनिं सा !

सुजा : ततां जक खँ सुचुकां छु याये ? दक्वसिनं सी हे धुंकल । काकिं छ्वयाः छुट्टी ।

तारा : जिं ला छु हे खँ मथुल ।

हसना : (ताराया लिक्क वनाः) थपाय्चवः तान्वःबलय् नं अपाचवं छाया गाभलं भुनाचवनागु तारा छं ?

तारा : न्हाचः हे धयागु मखु ला- म्हां मफयाः गाभलं भुनातया धकाः !

हसना : (गाचवतय् ल्हाः तयाः) अहो, थव गा ला तसकं हे बांलाः खनिं सा ! छक्वः त्वःतादिसँ ले ! जिं नं छक्वः न्ययास्वये ।

तारा : छु बांलाः धकाः ! सिरिचा गन वन रव ? (छुं धाये त्वःमं थें यानाः लुखापतिइ वनेत स्वइ, हसनापाखे फहिलाः) हसना, भचा चवं खं ला, थौं थन हे नयाः

वनेमाः ।

हसना : (माया वंगु छ्वाः ज्यानाः तारायाथाय् मिखा ब्वइ ।) तारा थन स्व सा, छ अपाय्चवः दुःखी जुयाः नं गथे न्हिलाचवने फुगु धयागु नि ! (ताराया म्हां गाचवः ज्वनाः चवतुक्क सालाकाइ ।) अहो, थव छु ताराल्हातिइ, का तुतिइ नं वँचुसे चवंक डाम जक का ! धा..... थव घाः गनं जुल ?

तारा : मखु, छुं जूगु मखु । थव छँय् मखं ला, स्वाहाने भचा तसकं हे तस्वाः । म्हां मफयाचवंगु, इकुयाः स्वाहाने छपुतिं कुतुबल का, छु यायेगु ! स्वाहाने छता ला तप्यंगु मज्यू ख ला ?

लजनाः ओहो, अपाय्सकंमछि धयागु नं ! गपाय्सकं तःकूगु घाः व ल्हातिइ !

सरलाः स्वये सा तारा तता, गन गन घाः दु छक्वः कयँ सा.....!

तारा : इकुसे चवन । होश मन्त । होश वःबलय् ला म्हछम्हं घाः का ! लप्पाय् ला भं तसकं घाः लात । सुजा, छँय् मांयात छुं धाये मते खं ला ! मांनं धन्दा कयादी मखु ला हसना !

सुजा : (ताराया छ्वालय् त्वाल्ल मिखा ब्वयाः, छ्वखना सलं) तारा तता, छं अपाय्चवः छाया खँ सुचुके मालं ? जिमिसं सकतां खँ स्यू । हं छं गय् जक सह यायेफुगु धयागु नि, काकिं दः धयाहःगु छन्त ब्वनाहजि धकाः । थथे कसा नकेत छन्त ब्याहाः यानाबियागु मखु हँ ! काकिं खंगु सा ला मूर्च्छा जुइ का !

तारा : मखु, दः सुनां दाल धकाः ! मांयात वनाः अथें अथें म्वाः मदुगु खँ न्यंकीपिं सु जक धयागु नि? स्व हसना, जि थः हे म्हां मफयाचवंम्ह, इकुसे चवनाः कुतुं वयाः थथे जूगु खः ।

सुजा : म्वाःल तता, खँ सुचुके म्वाःल ! अपाय्सकं दायेकाः नं भिनाजुयात दोष वइ धकाः त्वपुया चवनेगु ला ? काकिं धयादीगु थौं हे थन त्वःताः छँय् वा हँ ! छँय् चवनाः छि न्ह्याःथे, यःथे यानाः चवनाचवं हँ ! यःसा पार ब्यु हँ ! थथे दुःख सियाः चवनेमाःगु मदु हँ ! तारा तता, जि जक जूसा । मखु हसना तता सोझा जुल धायेवं अपाय्चवः याये त्यः ला धयागु नि छि !

तारा : सुजा, म्वाःल खँ त्वः ताछ्व ! छन्हु निन्हु सकतां ठीक

सच्छि व खुइखुगूगु स्वप पौ. बःछि पौ (पाक्षिक)

जुइ, मांयात छु धाये मते । कलाः भाः तया खँ
खः । इमि थःगु हे खँ ।

सुजा : (तारायात घयपुनाः ख्वखना-सलं) स्व तारा तता, जि
जक जूसा घौछि नं चवने म्हाः ।

हसना : स्व तारा..... (राजकृष्ण दुहां वइ, सरला व लजना
छखेलिक्क चवनी, सुजा भचा सरय् जुइ । तारां
काचाक्क गाबलं भुनाः न्हिलेगु कुतः याइ ।)

तारा : (राजकृष्णपाखे स्वयाः) सुजा दः काःवःगु का, छँय्
मवःगु यक्व दत धकाः । देपुजा त्यल, देपुजाया ज्या
त्वःताः जि गन वनेफइ मखु ला ? सुजा, जि वये
मखु ।

राजकृष्ण : (सुजापाखे तं ल्वाकज्याःगु सलं) सुजा, छिमि
ततायात छं यंकेफु ।

तारा : गन वनेगु ?! वने मखु छँय् ज्या त्वःताः । छं मांयात
धयाब्यु, जि लिपा जक वइ धकाः ।

राजकृष्ण : दुःखया खँ, जि बुलुहं थुखेपाखे वयाचवनागु, थन
जुयाचवंगु सकतां खँ जिं ताल । न्यने यःसां मयःसां
जिगु न्हाय्पनय् लात । छिमि तताया जितः त्वःते
न्ह्याःसा ठीक जू जिं पार बिया बी । जितः थुकी छुं
नं नोक्सान मदु । जितः बदनाम जुइगु, बेइज्जत जुइगु
छुं चिन्ता मदु । छिमिसं खन हे जुइ- वया म्ह छम्हं
लानाचवंगु घाः ! जिं दायागु खः, जिं थथे खः धकाः
नाला कयाचवना । सुजा छिमि कार्कि पारपाचुके बियाःसां
छँय् ब्वनाहजि घासॅलि ज्यू जिं पार बियाबी ।
(तमं पिहां वनेत स्वइ ।) थनिनिसें

तारा : (बवाँय् वनाः राजकृष्णयात ज्वनाः) सुजां अथे धाःगु
हे मखु । छुं धाःगु हे मदु । मांनं नं अथे धाइ ला ?
अथे हे तं चायादीगु का । जिं छितः छु धकाः त्वःता
वनेगु ?! का सुजा, खः लाकि मखु ?!

राजकृष्ण : (सत्तिक वयाः ताराया ल्हाः चीकाः) जितः पार
बियाः मेथाय् बियाछ्वःसां दः थपाय्कूगु नं घाः लाइ
मखु । दः ला भं बांलाइ, थव संसारय् जिगु लागि नं
ला यक्व मिसात दइ नि ! जिं नं मेम्ह ब्याहाः याये ।
का, थथे धकाः हे धयाब्यु सुजा ! छं छिमि ततायात
ज्वनाहुँ !

तारा : (राजकृष्णपाखे वनाः) जि वने मखु

(राजकृष्ण वनेत स्वइ, ताराया ल्हाः चीकाछ्वइ ।)

हसना : कमसेकम छिं जिमिगु न्हयःने तारायात थी मते ।

जिपिं वनेधुंकाः छिं छु छु याये मास्तिवः यानादिसँ !
दाये न्ह्याःसा दायादिसँ । सुजा, नु
वनाछ्वये !

राजकृष्ण : छु धयादिया छिं ?!

हसना : (तम) छिं न्यना हे दिल, जिं छु धया धयागु ! तारा
थज्याःम्ह सोभा, मिलनसार कलाः लानाः छिं थःगु
अहम् क्यना चवनादिल; दाल, पाल, उकी नं छिं थःगु
रवाफ खंकादिल । जि जक जूसा सलिंचिया लखय्
क्वब्वानाः सीगु जुइ का !

राजकृष्ण : छि छुकिया सुरय् हालाचवना दियागु हां ?!

तारा : म्वाःल, म्वाःल !

राजकृष्ण : (तारानाप) दः गिजय् यानाचवने मते अप्वः!

हसना : थौं छम्ह अबला मिसायात छिकपिसं अत्याचार यायेफु ।
छाय् कि व तसकं हे अबला । छुं यायेगु तागत हे
मदु । ध्यबा मदु । याकःचा म्वाये मफु, समाजं
इज्जत मब्यू । छुं यात धाःसा माःगुं म्वाःगुं दोष
बियाः खँ ल्हाइ । न्हाय्पं जायेक खँ न्यंकी । सीप
मदु, स्वतन्त्र जुयाः म्वायेत । उकिं छिमिगु विरुद्ध
अमिसं विद्रोह याये मफु । छितः तारा थज्याःम्ह
कलाः लात.... जि थज्याःम्ह लाःगु खःसा जिं क्यनाबीगु
खः । (सिरिमैयौं नयेगु ज्वलं ज्वनाः दुहां वइ ।)

तारा : हसना, सुंक चवँ ! छुं जूगु मदु ।

राजकृष्ण : भाषण ला तसकं बीफुम्ह लानाचवन का ! कलेजय्
वनाः निगः प्यंगः बवंगु खनेदु तर

हसना : खः, ब्वनागु दु । उकिं छिगु वाहियात रवाफ जिमिगु
न्हयःने चवनी मखु । थौं तारा थज्याःम्ह सोभाम्ह
कलाः लानाः पारपत्र ब्यु धकाः फुईं क्यनाः चवनादिल
महाशय, नत्र, नत्र, म्वाःल नु सुजा
.....!

तारा : हसना !

हसना : छिगु छँदुने छितः म्हुतुइ वः थें दः धाये मास्ति मवः ।
नत्र थुभनं अन्याः- अन्याः याइम्हेसित (वाकु
छिनाः हसना पिहां वनीबलय् सिरियात लाइ वया
ल्हातिइ चवंगु नसाज्वलं कुतुं वनाः बैय् छ्यालब्याल
जुइ । सुजा, सरला, लजना वया ल्यूल्यू वनेत स्वइ ।)

राजकृष्ण : सुजा, छं ततायात यंकेफु !

तारा : सुजा, जि वये मखु । (सः ताये मदयेवं) जिं अमित छु
धयागु हे मदु । (सिरि रिकापि मुनाः पिहां वनी ।)

सच्छि व खुइखुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

राजकृष्ण : गुलि उप्वःम्ह मिसा अहो ! व ति ब्वनातःपिं
सु हे मदु थें का ! फुईफौय्लाःगुसा
(तारापाखे स्वयाः) छु च्वंच्वनागु अमिगु ल्यूल्यु
मवंसें ! छिमि माम पारपत्र ब्यु धासेंलि बियाब्यु दः !
दः छु जुइ धकाः ? जि नं मेम्ह ब्याहाः याये ।
सिल ला, जिं मेम्ह ब्याहाः यायेफु तारा दः छु
खनाच्वंगु थुम्सं अय् ! व हसनाचां ला खूब हे फूर्ति
क्यन बा (फ्यतुइ ।)

तारा : उमिसं छु धाःगु हे मखु । जिगु म्हय् घाः खन
अले

राजकृष्ण : अले जिं दाल धया ! छाय् मदायेगु ! दाया, थःत
भाँक चलय् जूबलय् । इलय् नये मखनेवं ल्हाः
वानाबिया । व हसनाचां दः स्यंवयेगु ला ? पारपत्र
बीकेत स्वयेगु ?! स्वये, गुकथं पारपत्र बीकेगु कुतः
याइगु जुइ ?! कर्किया छँया खँ अमित छाय् माल ?!

तारा : मखु, अमिसं छु धाःगु हे मदु, पारपत्रया खँ ल्हाःगु हे
गन दु धकाः ?!

राजकृष्ण : अँ, जिं मताः धकाः जुइ का ! छं बी न्ह्याःसा
..... तारा, ब्युसां ज्यू (दनाः) का ब्यु..... फुला छं ?
दः त्वःतावने फु ला ? दः त्वःतावनेगु ला ? (सत्तिक
वनाः) दः छिमि मामं समेत पारपत्र बीकेगु धाल
धयागु खँ न्यनाः श्व तं पिहां वःगु का । दः
उज्वःम्ह मनू तायेकूगु का मखु ला ? स्व, छंगुथः छँय्
ला जिं सिनावंसां पलाः तये मखु ।

तारा : मखु धया, अमिसं धात्थें अथे धाःगु मखु । माःसां
म्वाःसां छाय् तं पिकयादीगु धयागु नि !

राजकृष्ण : खः, जिं छन्त दाया, जिं छन्त दायाः जितः
अफसोस मदु जुइ ला ? तं पिहां वःबलय् दाये लात ।
मखु, जि' अपाच्वं तःधंगु छु यात बा! थज्याःगु
खँय् जितः पारपत्र बीगु खँ ल्हायेगु ? (तारायात निपा
ल्हातिं ज्वनाः) जिं छु छन्त माया मयाना ला ? छु जिं
छन्त ल्हाः वानाया अफसोस मयाः जुइ ला ? गबलें
गबलें श्व ल्हाः छन्त ल्हाः वाःगु ल्हाः पालाछ्वये
मास्ति वयेयः । जिं छाय् तंयात क्वत्यले मफुत ! तं
पिहां वलकि मिखां हूं हे मखनीगु जिं

तारा : जिं छितः दः दाल, स्यात धकाः धयागु दु ला ?

राजकृष्ण : हसनाचां धयाः..... वं स्वयेबलय् ला
जितः हाकनं तं पिहां वल । छिमि तताकेहँपिसं ला
जितः लाखय् हे तायेकल जुइ (मेचय् भचा सुंक च्वनी,
भचा लिपा काचाक्क दनाः तारायात ज्वनाः) गन,
स्वये गन गन घाः लात ?

तारा : (गा वांछ्वयाः) छुं जूगु हे मदु छप्ति नं मस्याः ।

राजकृष्ण : (तारायात अचानक निपा ल्हातिं ज्वनाः घय्पुना
काइ ।) तारा, जि छन्त दाःम्ह मिजं । छं दः थुकलं
बीफु । ब्यु, थुकलं ब्यु ! तारा दः थुकलं ब्यु । जि
मभिंम्ह मिजं । लाखय् जि, लाखय् ।

तारा : सुनां धाल छितः लाखय्, छि ला छः खः ! जिगु
नुगःया छः !

राजकृष्ण : जिं आवंनिसें

धकिं -

चव-ईः ने.सं. १११९ सिल्लाथ्वः ११ सिबय् न्हयः
(साभार : 'सँझ्याः छधाः प्याखं-मुना', ने.सं. ११२२)

इनाप

खप नगरपालिका पाखं पिथाड च्वंगु स्वप पौ बः छि पौ खय् बांलागु चवसु
त बियो ग्वाहाली याड दिसं । उगु रचनाया ल्य ज्या याड पारिश्रमिक बियगु
खाँ खप नगरपालिकाया २०७७ श्रावण २६ गते च्वंगु बैठकं
क्वः छ्यूगु खाँ ब्याक चवडा ।

सम्पादक
रत्नप पौ

जुजुया न्हायपनय मारवापिखा

छगू देशय् छम्हा जुजु दु । व तस्सकं भिं । थगु राज्य दयेकें, भिंके, बांलाके धयागु वया विचार । छु यात धासा प्रजात सुखी जुइ धका ध्याउना यानाचवनीगु । डर भय धयागु नं वयात मरु । शत्रुतसें गुलि हय्कायेत स्वत, तर वयात थीफुगु हे मखु । शत्रुत हे बरु न्यला वनीगु, वयात इकिधिकि हे संकेफुगु मखु । थथे लौह थें घिसि लाना नथें छानाचवम्हा जुजुयात गय गय् छगू लोयं कल । छन्हु दना दम्हेस्या न्हायपं भचा स्याथें चवन । उघिमे वैद्य सतके छव्या क्यन । वास तल । तर, मज्यू ।

भार्फुके क्यन । फूफा याकल । अयनं मज्यू । गुभाजु वल । पुइँ हायेके वछत । अयनं मज्यू । न्हायपं भंभं स्यानावल । लिपा जूलिसे सहयानां सहयाये मजियावल । जुजु ला वाथावाथा कन । वं छु ज्या यायेफुगु नं मखुत । सुनाप खँ ल्हायेफुगु नं मखु । न्हायबलें 'आया ! आया !' जक हालाचवनीगु । द्वालय् चवम्हा न्याथें फाताफाता पुलाचवनीगु । तर गय् जुया न्हायपं स्यागु ख, सुनानं धायेफुगु मखु ।

वहे देशय् ज्यापुनी छम्ह दु । वया भात मदये धुंकल । मचाया नामं काय् छम्ह दु, उलि हे । व काय्यात स्यनेकने याना छम्हा नांदम्ह विद्वान यायेगु वया तधंगु इच्छा । उकिं वं काय्यात ब्वनेकुलिइ नं भर्ना यानाबिल । तर, काय्म्ह धासा तस्सकं अस्यो । आख ब्वने धका वनीगु, ब्वनेकुलिइ धासा मथ्यनीगु । पिने हे उम्हं थुम्हं नाप म्हिताचवनीगु । म्हितुम्हितु वनाप नं ल्वाइगु, श्वनाप नं ल्वाइगु । सकसितं पाकापुकु दाया व्हाँय् व्हाँय् ख्वयेकीगु । छेयँ वया आख ब्वना वयेधुन धका मांहेस्या न्हयोने धक्कु तोतीगु । मांम्ह नं लय्ताइगु । आखः ब्वनावम्ह धका काय्यात सासाभिभिं नकीगु ।

छन्हु काय्म्ह आखः ब्वने धका सफू ज्वना वन । मांहेस्या काय् लिहां वल कि नकेत धका भुतुलिइ महि छूवन । तर, व आख ब्ववंगु मखु । वं ला सुम्क पिने म्हितेपिं पासापिं वाचादक माजुल । सुं मखंसैलि लिहां वया छेरिइ सुलाचवन । मांम्ह महि छुत धका सिसैलि तीजक थहां वया व्वे प्वालं भुतुलिइ त्वीं त्वीं स्वयाचवन । आख ब्वनावइम्ह काय्यात साक्क नकेगु तातुना महि छुनाचवम्ह मांहेस्यां काय वया अथे स्वयाचवंगु वाचागु

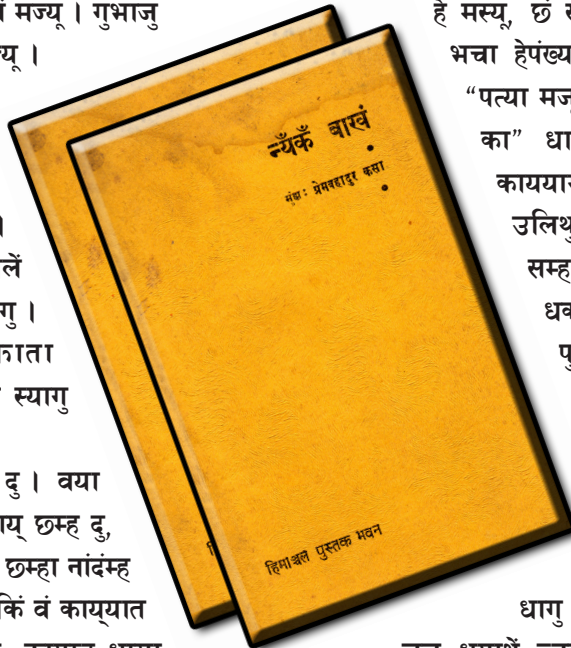
मखु । छपा छपा याना महि छुत । दकले लिपायागु महि क्यला भाजनय् तयेव काय्म्ह तीजक कुहां वन । अले भचा लना आख ब्वनावयाम्हेथें महि छुइ सिधयेका सुनुपाचु यानाचवन ।

काय्म्ह थहां वल । स्वानेनिसें व थथे हालावल-“यमां, यमां ! छं थौं महि छुनागु मखुला ? महि ला साप साइख्वाव ।” ब्वनेकुलिइ आख ब्वनाचवम्ह कायं छेयँ यानागु ज्या गथे सिल धका मांम्हा गजब जुल । ‘छं थोपा महि छुत धका नं धैबीला ?’

धका नं काय्म्हं धाल । ‘धाइ का धाइ ! जि छुनाम्हेस्यां हे मस्यु, छं सीला !’ धका पत्या याये मफइगु पहलं भचा हेपंख्याना मांम्हं धाल । अले काय्म्हं धाल- “पत्या मजूस नास्व रे, छं भिंस्वपा महि छूगु दु का” धाल । धाथें निनास्वबले भिंस्वपा दु । काययागु श्व चमत्कार खना मांम्ह लय्तागु उलिथुलि हे मरु । ‘जि काय् विद्वान जुल, सम्ह स्यूम्ह जुल; आ धासा मनंतुनाथें जुल’ धका लय्ताया ख्वबि हायेका काय्यात घय्घय् पुल ।

काय् तस्कं अस्यो, तस्सकं हारां धयागु खँ मांहेस्यां स्यूगु मखु । ब्वनेकुलिइ मवं धयागु खँ नं वं स्यूगु मखु । अले महि छुनागु सुला व्वे प्वालं स्वयाचवंगु नं स्यूगु मखु । महि थोपा दु धका धागु खन । वया मतिइ काय् तस्सकं सस्यूम्हा जुल धयाथें चवन । अकिं वं व खँ तुंथी ल कावंथाय् सकसितं कन । ‘जिमि काय् तस्सकं आख सल; ब्वनेकुलिइ चवना छेयँ जूगु खँ धायेफुम्हा जुल’ धका काय्यात चवछाया वंथाय् चवंथाय् तक सकसितं धयाजुल । अले वं वयात धाल, वं वयात धाल । अथे जुजुं व ज्यापुनिया काय् आपालं सस्यूम्हा हे ख धका सकस्यां मनय् चवंवन । छन्हु व ख जुजुया न्हायपनय् नं थ्यन । अनेक जुक्ति यातं नं न्हायपं स्यागु लायेके मफया दिक्क चायाचवम्हा जुजु । ज्यापुनिया काय् आपालं सस्यूम्हा धाबले वया न्हायपं स्यागु लायेका बीला धयाथें वयात चवन । अकिं व ज्यापुनीया काय्यात माहां वछ्या सतकेहल ।

माहां वगु खनेसाथं हे काय्म्हा थारा न्हूल । खगुं मखुगुं खँ ल्हाना मांयात हयेकागुलिं सजाईं यायेता जकं सतकेहगु ला धयाथें वयात चवन । उखे मांहेस्या धासा काय् सस्यूगुलिं छुं तधंगु पदवि बीत जुजुं सतकेहगु जुइ धका चवन । न्हायगु जूसां

सच्छि व खुइखुगुगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

जुजुं सतके हसैलि वने हे माल । माहां नापं व लायकुली वन ।

ज्यापुनीया काय् लायकुली थंभले जुजुया तस्सकं न्हाय्पं स्याकाचवन । मन्त्री व भारदारपिं छचाखेलं भुनाचवन । वैद्य, भ्राकरी व गुभाजुत नं दु । जुजु वाथावाथा कनाचवन । छगू किसिमं अबीतबी हे धयाथें जुया चवन । मेपिं सकलें गुम्हं इप्प नुया उखें थुखें ठ्वांजुयाचवन, गुम्हं ज्योथें जुया भुगलू च्वंचवन । ज्यापुनीया काय् वगु खनेव प्रधानमन्त्री वयात छखे यंका धाल- “जुजुया न्हाय्पं तस्सकं स्याका च्वंगु दु । ज्यगु तक उपाय याये धुन तर भचा हे क्वलागु मखु । छ यक्को सस्यूम्हा, सरस्वती हे वरदान ब्यूम्हा धागु न्यना सतके हयागु । छु यानां गुगु यानां जी उपाय यायेमाल । जुजुया न्हाय्पं स्यागु जक लायेका बिल धासा आपालं सिरपा नापनापं राजकुमारी व बागू राज्य सुधांत बी धका जुजुं हुकुम जगू दु” धका वयात जिकको च्वछाया अमेनेगु लोभ क्यना हयेकल । वया छु धाये, छु धाये जुल । फु धाये धासा थ छु सस्यूम्हा मखु । मफु धाये धासा अपाय्स्कं नांदने धुंका जुजुथे ज्याम्हेसित वास याये गथे मफु धाये ! वयात तस्सकं बाम्हाय् कात । सित्तिके जक मांयात हयेका धयाथें मनंमनं पछुताय् चाल । वं ख्यालं धयागु खँ नं मामं नीयाना देन्यंक धाजुइ ज्यूला धका मां खना तं पिहां वल । तर, आ तं पिकयाँ लागु मखुत । पछुताय् चायां नं जिइगु मखुत । प्रधानमन्त्रीयात छगू लिस ला बी हे माल । अकिं वं धाल- “जुजुया नितिं फुगु उपाय छाय् मयाये ? ल्वे ला साप छागु थें च्वं । अयनं धन्ता कायेमागु मरु । छ्यें वना थौं व कन्हे दक्को सफू पुइका बांलाक बिचा याये । कंस जिं उपाय कंवये” धाल । थुकथं वं निन्ह्या भाखा पवन । मन्त्री सरकारयात । तर, व लिहां वयेत्यंबले मन्त्री वयात नोखंक धाल- “कंस उपाय लुइक मवये मते खंला ! छुं जुया उपाय लुइके मफुत धासा छंगु ज्यू-धन सरकारं काइ ।” थथे धया मन्त्री वयात बांमलाक छ्याचो बियाहल ।

ज्यापुनीया काय् सरकार छ्यें वल । लायकुली वनेमाबले हे वया कपा स्यायेधुंकूगु । जुजुयात वास यायेमाल धाबले ला वया सातु हे वन । जुजुया न्हाय्पं स्यागु लायेके मफुत धासा ज्यू धन सकरकारं काइ धाबले ला वया हंसं हे थाय् तोतल । वयाकथनं कोथाय् दुहां वना ग्वारा तूमहा तुलं । जा नं नवंगु मखु । मांम्हं छाय् छु जुल धका गुलि न्यन नंतसुतं हे वागु मखु । भुमिं यम्हा थें जुया त्वलहं जक स्वयाचवन । अज्याबले निम्हा भौ वया कोथाय् दुहां वल । छम्ह मांम्ह, मेम्ह वया मचा । ज्यापुनीया कायं पुलुपुलु स्वयाचवन, छुं धागु यागु मखु । वयागु थज्यागु पह खना अजुगति चाम्हा भौया मचां मांम्हसिके न्यन- “योमां, योमां ! थौं श्व ज्यापुचा छाय् कूनया च्वंगु ? म्हिग-म्हिग जूसा गय् च्वंक ख्यानाहइगु, थौं छुं हे धागु

मखु ! छाय् हां मां ?” धका न्यन । “छाय् छाय् का ! छन्त छाय् माल ? नु, स्वामदुगु खँ ल्हानाचवने मते । अले धाये का !” धका मांम्हा भतिं धाल । तर, मचाम्हा भतिं खँ मन्यं । “थन छे धायेसा धा, मधासा वने हे मखु, व हे ज्यापुचाया ल्हातं सिनावने त्यल” धका हथ्या यात । मचायागु हथ्या खना मांम्हा भौ छक लागिचाल । “छ मचा अथे हे का ! तस्सकं धाक्कोसिक्को मा !” छका छक मचायात छ्वाछ्वात्याना धाल, “म्हिगयागु छु सुर्ता ले ?” धका मचाम्हा भतिं न्यन । मांम्हं धाल- “जुजुया न्हाय्पं स्यागु वं लायेकेमा धयाहल । लायेके मफुसा वया ज्यान वनीन । तर, जुजुया न्हाय्पं स्यागु लाइ धयागु खँ नं वं मस्यु । अकिं थथे च्वंच्वंगु का !” धाल । “छु जगू ले जुजुया न्हाय्पनय् ?” धका भौया मचां हानं न्यन । भतिं खँ ल्हागु ज्यापुनीया कायं न्यना चवन । जुजुया न्हाय्पं स्यागु कारण भौया मचां न्यंबले वयागु न्हाय्पं तिस्वात । तर, मांम्हा भतिं मचायात हक्का धाल - “ई.... श्व मचा ! ट्राल्लुसे च्वं । छगू दत्तले कुतूकुला न्यनाचवन का । नु नु, अले वाये” धाल । मकंसे भौ वनी धका ज्यापुनीया काय्या म्हाय ज्यू हे मरु । तर मचाम्हा भतिं ‘कँ नि कँ, अले वने’ धासैलि वं भचा सास ल्हात । मांम्हा भतिं लागिचाचां धाल - “जुजुया न्हाय्पनय् माखापिखा दुहां वनाच्वंगु दु, अकिं न्हाय्पं स्यागु का” धाल । “छु यासा जीले मां ?” धका मचां न्यन । मांम्हं धाल - “जुजुं म्ह छम्हं नस्वागु स्वानं भुना बाजंबिजं थाका लहर यानाचवन धासा स्वांया बास नतुना, बाजंया स न्यना माखापिखाते नुग कय्कय् च्याइ । इमि न्हाय्पनय् च्वंचवने मास्ते वइमखु । क्यबय् न्हाय्पुक चाह्यूवने, बांभालागु स्वां श्वये धका न्हाय्पनं पिहां वइ । अले जुजुया न्हाय्पं स्यागु लाइ, मखुसा जुजु सी” धका छगू छगू दत्तले फुक्क खँ मांम्हा भतिं मचायात कन ।

न्यने-कने फुक्क याये धुँसैलि मांम्हा व मचाम्हा भौ निम्हं वन । ज्यापुनीया काय्य न्हयलं चाम्हा थें भसइ वन । व जरुजारु दन । उघिमे लं फिना सरासर लायकू पाखे वन । जुजुया अथे हे न्हाय्पं स्याकाचवन । व वगु खानेव प्रधानमन्त्री वया न्यन - “कंसया भाखा कयावम्ह थौं हे वल नि ! भन हे जिल । उपाय लुल मखुला ?” धका न्यन । वं नं फुर्ति साथं लुल धका लिस बिल । अले थथे धाल - “जिं कन्हे जुजुया न्हाय्पं स्यागुया वास याये । उकिं कन्हे लायकुली बांलाक सफा सुघर याकतैदिसँ । अले भीगु देशय् च्वंगु थाय्थासय्यागु नस्वागु स्वां नं आपा दयेक हैतैदिसँ । अनलि भी देशय् च्वंगु अनेनेगु बाजं सहित बाजं थाइपिं मनूत नं सतातैदिसँ । कन्हे सुथ न्हाप्पानं वया जिं वास याये” धका व लिहाँ वल ।

ज्यापुनीया कायं धाथें प्रधानमन्त्री नस्वागु स्वां कयाहयेत

न्यंकभनं मनूत छवत । बगैचाय् नं सफा सुघर याकल । बाजं थाइपिन्त नं न्हाप्पानं थगु बाजं ज्वना लायेकुलिइ वा धका नाय्खिं चवयेके छवत । उखे ज्यापुनीया कायं छैयँ वना जुक्को फुक्क खँ मांयात कन । काय्यागु बिहाल खना नुग मछिंका च्वंम्हा मांया मन स्वकु थहां वल । उकुन्हु न्हि छवयेत हे इपिं आय्बुल । नयेनी याना निम्हं छँ वन ।

कन्हे कुन्हु छो तुइतुइ धायेव ज्यापुनीया काय् वसतं पुना लाय्कुलिइ वन । स्वां कार्वपिं मनूत धमाधम स्वां ज्वन वयाच्वन । बाजं थाइपिं नं वयां च्वन । ज्यापुनीया कायं इमित बगैचाय् थाय्थासय् थोच्चा थोच्चा तथा बाजं थाकल । अनलि जुजुयात हजा छगू पलङ्गय् ग्वारातुइकल । अले नस्वागु स्वानं वयागु म्ह छम्हं भुनाबिल । मन्त्रीते श्व ज्यापुं छु याना वास यायेत्यंगु ल्या धका मनय् अनेअनेगु खँ वायेकाच्वन । उलि यायेधुंका ज्यापुनीया कायं मेगु छुं मयासे जुजुया म्हाय् पनय् जक स्वयाच्वन । तर, गबेत जायेधुंकल, छुं जूगु मखु । जुजु अथे हे 'आया ! आया !' धका

सच्छि व खुइखुगूगु स्वप पौ. बःछि पौ (पाक्षिक)

हालचवन । ज्यापुनीया काय् इतमित कन । वया खि फायेमाथे, चो फायेमाथे जुल । अबले हे जुजुया न्हायपनं माखापिखात मन्ह्यं मन्ह्यं पिहां वल । श्व खना वया लय्ताया थागा हे मन्त । प्रधानमन्त्रीयात सता जुजुया न्हायपनं माखापिखात पिहां वयाच्वंगु क्यन । गुलि गुलि माखापिखा पिहां वल, उलि उलि जुजुया न्हायपं स्यागु क्वलाना याउँयावन । जुजु नं आया आया धका महाला हल । पिहां ववं जुजुया न्हायपनय् माखापिखा छम्हा हे मन्त ।

जुजुया न्हायपं स्यागु चब्बुक हाल । ज्यापुनीया कायं यागु उपाय बारे फुक्क खँ प्रधानमन्त्रीं जुजुयात कन । जुजु साप लय्ताल । बागु राज्य, राजकुमारी व आपालं धन सम्पत्ति वयात सिरपा बिल । तर, वं छुं हे मका । लाय्कुलिइ थाय्थासय् नस्वाक स्वांमा पिनातयेगु व सदां न्हाइपुक बाजं थाकातयेगु खँ जुजुयात बिन्ति याना व थगु भिखाचा छैयँ लिहां वल । उलिंचा बाखं थुलिं ।

बुँज्यानपां स्वापु दःगु मोहनी नखा

- आशा कुमार चिकंबज्जार

मोहनी वल । खुसी सिथय चुइकः हयो ट्रॅचिडः मुडः तकगु पाँचा हयो छँ नलास्वं कुथि नलास्वानय्ता हैगु चलन गुलि पुलां धाय्गु खाँ इतिहास क्वति हे पुलां मधसें मगा । जिं न्हापा नं चवया -श्व मनूनं कृषि लागाय् द्रहँ वानय् हाँ छुं पुसा हयो सालय्गु अभ्यासया कथं खः । त्यछ्व, लाजा सालः उकिता चाया भ्यो, गमलाव थौ कन्हे सिजः लिइयाय् नं दयक तल । वहे पाँचा तयो पुजायाडः सालिगु परम्परागत बुँज्या हे खः । प्राचीनताया भगनावशेष हे खः । अलय् उकिता तपुयो तैगुलिं उल्ले सुरक्षाया मिखालं स्वयो पुयो तःगु थौ व संस्कार जुयो बिल । उकिं उगु पुसा सालय्ता मःगु ज्याभः कू, तःकु, इजी, थजगु कृषि औजार नं नपां तयो पूजा याइगुलिं नं श्व कृषिया निंतिं यागु बिजांकुरण (Germination) पुसा बुयो वै मवै स्वगु हे जुयमः धाय्गु जिगु बिचः खः । अलय आना न्हाय्मां मनू मछ्वसें छँ थाकाली नायो नकीं नं न्हिया न्हिथं पूजा याडः नाः बियो (निना ताडः) तैगुलिं नं कृषिया मास्टर पिस नमूना ज्याइवः काथं काय् फः ।

गुल्ले मनूनं सभ्यताया ताकी गयो हज्याता उल्ले अमिसं उद्योग नं याडः हल । अलय कू, तःकु, इजी जक मखु थाज्या थाइगु तां, जू जू बलुहुँ तःतः हांगु उद्योग, कल-कारखाना, मोटर, यातायातया साधनता नं पूजा याय्गु याडः हल । थुकीं छु सियदः धःसा मनूया उत्पादनया साधनता सम्मान याइगु नखा नं मोहनी नखा खः धाय्माली । अलय धुकुति थजु वा छुं नं

मेसिनरी सामानत पूजा याइ थाय् पालुमा, तुमा नं तयगु या । थुकिं उल्ले थुगु थासय् (स्विनगल्य) अपलं तुबा दःगु अपलं तु दःगु तोखा ता तुख्या या अप्रभंश जूगु व तोखाया चाकु तस्कं भिंगु धायो तःगुलिं नं थुगु खाँ खः धाय् फः । अलय काचिगु ला पायँचा केरापा खय तयो, श्व दःगु थापेंचा निस्वाडः मोहनी वा विजया दशमी खुनुं वहे धुकुतीया नलास्वं क्वकायो खा, हायँ (गुम्हास्यां) स्याडः मोहनी फैगु नेवः तय्गु छगू बिस्कं पहः खः । गुकी सलि छगल्य चिकं बुल तै गुगु क्वपुयो मोहनी फय्ता तै । छग सलि छुं हे मयासिं भपूइक आड काथं तै । अलय मेगु सलीया छक्वचा तछ्याडः चिकं व इतः तयो सुकुन्दां (वा सलाइ लाइटर) थिइकः च्याकः क्वपुयो तःगु सलिखय् मोहनी फयो न्हायगु नं विशेष ज्याखय् छ्यली । गुकि फःगु मोहनीया लिघंसाय भिं मभिं या खाँ नं क्वःछिई । अलय दुगुया कपःया हिया सिन्हं/हयोंगु सिन्हया चवय मोहनी तिडः धुकुती बाहां स्याबलयया हि किगु तुलबाला, हयोंगु कोखा क्वखायो वैगु इलय मोहनी भःभः धाइगु हे जुल । अल्य काचिगु ला पायँचा छुयो छुयाला दयकः, दुकुटीया खयँ कालः, सम्हे नयो धालाँचाय् च्वंगु श्व त्वडः मोहनीया लसतां जःगु म्यँ मालश्री हालः थःथः गु त्वालया बाँसुरी बाजा, धिमेबाजा, धाँ बाजा थाडः थःनं वहे नपां ब्रम्हायणी वाडः मोहनी क्वचाय्की ।

सच्छि व खुइखुगूगु स्वप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

वनलिं थःथिति याय् भवय वानय्गु याई ।

मोहनी नखा विशेष याडः नलास्वाडः सुरु याई । नलास्वं कुथि परम्परागत पुं (चित्रकार) पिसं चवयोतःगु छापा गुकी भगवतीं महिषासुरयाता स्याडः चवंगु किपा कियो तःगु दै । वहे किपा स्वयो दशमी वा मोहनीया महिमा काँ काँ हज्याडः वगु खः ।

नवरातया न्हापांगु दिनसं नलास्वानी खुनुं खवपया पूर्वी भागाय् चवंगु ब्रम्हायणी देगलय् चवम्हा ब्रम्हायणी द्योकय् सुथाय् पूजा याडः बहनी मता ब्यू वानि । लिक्क चवंगु ब्रम्हायणी खुसी खः सिलः म्वः ल्हुयो चोखः जुयो वानिगु चलन दः । ब्रम्हा पाखं सृष्टि जूम्हा धःम्हा ब्रम्हायणी नवदुर्गा मध्येया छम्हा काथं व मोहनी नखाया विशेष द्यो काथं कायो तःगु खानय् दः ।

नेन्हूखुनुं महेश्वरी द्योया पूजा याई । महेश्वरी खुसीई खः सिल महेश (महाद्यो) वं सृष्टियाम्हा धायो नेम्हाम्हा देवी महेश्वरी ता पूजा याडः क्वचाय्की ।

स्वन्हू खुनुं भिसिं ख्यलयया खुसी खः सिलः कुमारी द्यो पूजा याई । कुमारं सृष्टि याम्हा धाय्गु चलन काथं स्वम्हाम्हा देवीता पूजा याइगु चलन दः ।

प्यन्हू खुनुं भद्रकाली (विष्णुवी) द्यो पूजा याई । चुपीं गालय् खः सिल भगवान विष्णुं सृष्टियागु धःम्हा भद्रकाली द्यो पूजा याडः क्वचाय्की ।

डान्हू खुनुं मंगलतिर्थय खः सिल बराहाया सृष्टि बाराही अजिमा पूजा याडः क्वचाय्की ।

खुन्हू खुनुं तःपुखुली खः सिलः इन्द्रं सृष्टि याम्हा इन्द्रायणी पूजा याडः क्वचाय्कीसा थुखुनुं फूलपाती धायो धात्थेंगु दशमी काथं भवें डायकी । शाही परिवारया कुछी भवय नं नै । न्हयन्हू खुनुं कासन खुसी खः सिल महाकाली पूजा याई । च्यान्हू खुनुं कमल विनायकया बाहे पुखुली खः सिल महालक्ष्मी या दर्शन याई । थूखुनुं गुथि वा त्वालय-त्वालय स्याइम्हा में याता मउसैं राक्षसी प्रवृत्ति द्रह्म मवयमः धायो माखंपियो थाताय् यंकी । गुलिं ला सुकुला खानी । उखुनुं अपलसिया कुछि भवय नै ।

महालक्ष्मी भगवतीया प्रतिमूर्ति काथं कायो महिषसुरया प्रतीक में दक नं कायो में स्याडः विजय उत्सव काथं कुछी बजी तयो भवें डायकगु या प्रतीककाथं सिइके फः ।

गुन्हूया दिनसं स्वंगू लोकया रक्षा याइम्हा त्रिपुर सुन्दरीया

दर्शन याय्ता खवेंहे खुसी खः सिलः वै ।

अलय् हिन्हू खुनुं सकल मनूत मोहनी नखाया अन्तिम दिन काथं बां बांलागु वसतं पुडः लसताया बाजा बाँसुरी, धिमे, धाँ ज्वडः गुलिं दाफा भजन हालः ब्रम्हायणी वानि । थुखुनुं स्वं क्वकायगु धायो थःथःगु धुकुती बाहां स्याडः सम्हय बजी नयो ब्रम्हायणीं ल्याहाँ वयो स्यूका भवें नय्गु याई ।

मोहनी नखायाता समाजशास्त्रया मिखालं नं छक स्वय मालिला ? गथेकी कृषिकर्म याय् धुकः लगय् याडः तःगु बाली सायद अर्ना में वयो नःवला ज्वी । वहे अर्ना मिजंत सिकार

वाडः चवंगु इलय मिसात मिलय जुयो स्यात ज्वी । अलय व में याता छेंगु तुकः सास्ती याडः स्यात ज्वी । मनूया जीवनय् साहित्यया विकास नपां में (महिष) याता महिषासुरया प्रतीक यासे गुम्हा मिसापिन्ता नवदुर्गाया रुपय् पिता ब्वगु नं जुय फः । उकीं अतिक दुःख बियो, मनूता चवयो, न्हूयो, बाली नाली स्यंकः ब्यूम्हा मेंयाता राक्षस धाइगु पक्का नं जुल । वहे काथं नारी स्वरुप भगवतीया हिं च्यापा लाहा अथे धाय गुम्हा नारीया लाहा हिंच्यापा याडः छगू न्हेंगु किम्बन्दती दयकगु नं जुयमः । छाय धःसा द्यो न्हापालाक वलाला वा मनू धाय्गु खायँ समाजशास्त्रीपिसं दास विद्रोह क्वत्यलः छ्वय्ता द्योया खाँ न्हिथाडः पूर्व जन्म व पुनरजन्मया खाँ तयो धार्मिक आस्थाया मिखालं पिइकः समाजय द्योपिकःगु खाँ नपां मनूखं दयकम्हा द्यो जूगुलिं द्यो नं मनूथें चवंगु खाँ नं धायोतःगु खाँ थाना न्हिथानय् बहः ताय्का । वहे गुम्हा मिसातय्ता पालंपः स्वः वांगु अलय हिन्हू दशमी खुनुं त्यागुया उत्सव डायकगु खःला ? थुकी सकलसिनं थःथः गु बिचः नं तय्फः ।

समाजय् संविधान व कानुन मरुगु इलय धार्मिक कानुन हे सामाजिक कानुन खः । समाजय ज्यू-मज्यू, त्यो-मत्यो, छिं-मछिं फुक्क धर्म गुरुपिसं निर्णय याई । गुकिया लिघंसाय ज्यास्वयो जात दयकगु खाँ नं दशमी/मोहनीया इलय याइगु ज्याइवःखं सिय दः । नवदुर्गा गाथा (वनमाला) दाजुकिजापुं जक जुयमःगु, अलय खँ में त्वःतः ब्रम्हायणी यंक स्याय यंकिगु, म्वाही त्वनिगु, बिही त्वनिगु थन्योगु ज्याखं चवयया समाजशास्त्रता थुंकाथं पुष्टि यागु खानय् दः । का. रोहितजुं धायो द्यूथें - “नवदुर्गा प्याखं समाजय याय मःगु ज्याया छगू अभ्यासया प्रचार खः नपां समाज

सच्छि व खुडखुगूगु स्वप पौ. बःछि पौ (पाक्षिक)

विकासया छगू किपालु थें खः ।" खःपाया बाना, लकां मदयकः जूइगु, तिसा-वस, सुलायो गना थ्यना आनाहे च्वनिगु, देनिगु फुक्क मानव समाजया विकासया तुतिपला ख्वायँ खः । बाहाँ (फाँचा) लिडः स्याडः हि त्वनिगु, सुं नं बस्तु नपालासा ज्वडः स्याडः भ्वछ्य काइगु छगू सिकारी युगया चें खः । थाना मोहनी नपां तस्कं स्वापु दःगु नवदुर्गा द्योया ज्याइवःत नं वहे समाज विकासया ल्यं पल्यं हे मखु धाय मछिं । उकिं सत्य छन्हु त्याइ धायो जकमखु नारी शक्तिता नं कमजोर ताय्के मते धाय्गु सन्देश नं क्यं । गुकी दुर्गामाता व महिषासुरया धार्मिक बाखं नपां राम रावणया युद्धता नं स्वाय हयो 'असत्य ल्यनिमखु, सत्य बुझमख' धाय्गु खाँ जनताता ग्वाकः गनां राजनैतिक रुपं तप्यंक धाय मछिंगु इलय बेक्वयक (बक्रोक्ति) जक जनताता खाँ थुइकः च्वंगु खःला ? बिचः याय् मालिथें च्वं ।

मोहनीया इलय पशुपन्थी बध याइगुलि नं छपुल दुवाल स्वयमाली में : में याता राक्षसी प्रवृत्तिकाथं छ्यलः च्वंगु दः । सुनं मिखा तःतः ग्वयक काडः स्वसा में मिखा काडः तंपिकाला जक धाय्गु या । में स्याडः, जिमिसं राक्षसी प्रवृत्ति त्वः तय धाय्गु बाचा खः दक पुर्खा धायो तकगु दः । सुं नं राक्षसी पहः पिकालः धःसा वाता छेंगु तुकी धाय्गु खाँ नं ब्वयो तःगु जुई । थ्व ज्या गुथि, त्वःबः मिलय जुयो सामूहिक रुपं याई ।

दुगु/खसी - दुगु काम बासनाया प्रतीक काथं कायो तःगु दः । मनु जुयो कामूक भावय् दुबिडः थःगु कर्म क्षेत्र त्वःतय मज्यगु सन्देश नं थाना पिब्वयो च्वंगु दः । अलय खसी नेवःतयसं स्वयो मेगु जातिं अपलं स्याइगुलि थ्व बिस्कं काथं स्वय माली ।

फै/भ्यौ - फै अल्लिया प्रतीक काथं कायो तःगु दः । जीवनय अल्लि भाव त्वःतः मदिकक ज्या सानय् मःगु या ज्ञानकाथं फै स्यागु धाई ।

ग्वंगः- ग्वंगः नं कामुकता नपां फोहर नैम्हा धायो पुर्खा कुपंक्षीया संज्ञा बियो तःगुलिं अथे मजुइकेता ग्वंगः स्यागु धाई । अलय तां पूजा धायो मिखुंचा नं वहे काथं स्यागु खाँ बाज्या अजिं धायो तकगु न्यडा ।

न्ह्यागु थजु, पशुपालन याय सःसेलिं अपलं पशुत दयो वसेलिं उकिता स्याडः नय्गु पुर्खा स्यडः तकगु खः । विवेकशील मनूया दिमागं पशु अथें स्याय मज्यू धाय्गु खाँयाता हुयता थीथी धार्मिक संस्कारका गां तपुयो अनेक धापुत पिज्वयकगुलिं वैज्ञानिक तथ्य नं मरु धाय फै मखु । तलेजु भवानी ज्वडः बिसेवगु इलय कोशी तप्पुइ थ्यंभलय ध्वतुम्हा ज्वडः स्याडः नं तलेजुता बली बियो नः धःसेलीं ध्वतुम्हा अर्ना (में) स्याडः नःगु खाँ नपां तलेजुइ अःतक में पालिगु याडः तःगु खाँ खय् नं समाजशास्त्रया पलाख्वायँया चिं लुकुबिडः च्वंगु धाय्मः ।

मोहनीबलय थाकाली, गुरु मानय याइगु परम्परां कविलाया खाँ नं स्वापु दः वयफः । थाकालीता स्वं तयो सम्हे बिय यंकिगु, अलय थःगु छें या थाकालीनिसे इवःलाकः च्वडः स्यूका भ्वें नैगु गुकि डःख (मिखानपां) जपा-देपा, न्हयप जपा-देपा, थुनाचा, मेच, वाकः जपा-देपा अलय छुपें याडः गुम्हा थाकाली दुगुया स्यूतयो नइगुलिं नं थाकालीता हानय् मःगु व थाकालीया लाहातं सिन्हं तिडः, आशिष कायो बुद्धि वा भोगाइया विकल्प मरु धाय्गु ज्ञान बी ।

न्ह्यागु थजु मोहनी नखा हिन्दुतय्गु तःहांगु नखा खः । फुक्क जहान परिवार थासय च्वडः मिलय जुयो भ्वें नय्गु जक मखुसं थःथिति, हातानाता सकलसिता सःतः भिं उसायँ व भिं दिनया कामना याडः बिस्का धुकः मोहनीया भ्वें सःतय्गु छगू तहांगु नखा वा अवसर काथं कायो च्वंगु दः । मोहनीबलय वाबुई क्व छुगु वागुजि थें लय लयतायो थःगु छें ज्वरय जूगु नसा त्वसाया साक-भिकः ज्वरय याडः लसतांभयबिडकः नेन्हू, प्यन्हू जूसां दुःखयाता लुमांकः छवयो ह्योगु सिन्ह, हाकुगु मोहनी, ह्योगु क्वखा क्वखायो, नलास्वं छयो ख्वालय भाति अबिर तयो थःकय् दःगु न्हूँ न्हूँ तिसा वस पुडः मन नं प्यंचूथें चुइकः, भूतिमा ब्वःथें ब्वयकः बाजाया सलय थमनं सःथें प्याखं ख्वायँ कायो जूइगु उत्सवया नखा मधसं मगा । छन्हू भूमि त्वःत स्वर्गतय ब्वय फय्मः धायो प्यंखिपः तयो प्यंचुलय्गु, स्वर्गतय मुसुकायो जुयगु तातुनां भूतिमा ब्वयकेगु नं छगू कन्हेया भिं दिनया प्रतीक धाय माली । अलय ग्याचिकु पहः तांकय्ता प्यं चुलय्गु, फय्या ज्ञान नपां अःव वय गात वालय जिल धायो स्वर्गय इन्द्रता खबर छ्वगु धःसां थ्व मौसमी ज्ञान नं पक्का हे खः । नपां मचातय्ता उखे थुखे मवांकय्ता छथाय्सं मुडः च्वंकय्गु छगू त्वहः नं खः मोहनी नखा ।

हानयज्या यापुं गुरुपिनि ठहासिइका

खप नगरपालिका असोज २ गते छगू विशेष ज्याइवःसं हानयज्या यापुं सांस्कृतिक गुरुपिनि बःचा हाकलं म्हासिइकाः चन्द्रभक्त सुवाल

ब्यासी त्वाल्य जन्म जूम्हा सांस्कृतिक गुरु रत्नभक्त ब्यांजुया ढवा रत्नलाल मां बेतीमाया ब्यांजु खः । मचातबलय हे बाँसुरी व बेला स्यङः सांस्कृतिक लागाय द्रहं भःम्हा

अःतक खय् स्वथ्व धिमे बाजा स्यङः ७५ म्हा सिता दीक्षित याय् धुंकल । भीगु बाजागाजा, दाफा भजन मरुसा भीगु म्हासिइका दैमखु । उकीं न्हँगु पुस्ताता भीगु

दाफा, भजन व लालाखिंया गुरु चन्द्रभक्त सुवाल २०१७ साल मंसिर ४ गते खप नगरपालिका वडा नं. १ तेपुचोय ढवा बिकुबहादुर सुवाल व मां चन्द्रबेती सुवालया कोखं बुम्हासिया काय छम्हा व म्हायाय प्यम्हा दः । डादा दःबलय दाफा भजनया म्येँ स्यम्हा चन्द्रभक्त अःतक तेपुचो दाफा भजनय् च्वङः थीथी इलय नेथ्व दाफा भजनया म्येँ व लालाखिं नेथ्वता स्यनय धुंकल । वयकलं थःहे कजि जुयो २०८० सालय धिमे छथ्वः नपां माक प्याखं व फाकंदली प्याखनय् प्याखं म्वः जुयो ३० दा सेवा याय् धुंकल । वयक सांस्कृतिक गुरु गुदा दवल्य निसेँ अःतक तेपुचो दाफा भजनय् सकृय जुयो च्वंगु दः ।

रत्नभक्त ब्यांजु

वि.सं. २०११ साल कार्तिक महिनाय न्हा १० वडा अः वडा नं. २

वयकः ल्याम्हो बैसय भर्पाइ आन्दोलन, सुस्ताय भारतं त्यलः कःगुया विरोधय आन्दोलनय ढवति कायो थीथी आन्दोलनय भायो च्वम्हा खः ।

थमनं सयकागु मेपिन्ता नं लःल्हाङः तक्यमः धाय्गु मतिं वयकलं खपया दुगुमल्लाय्, ब्यासी व छालिङय भायो बाँसुरी व बाजा स्यङः दिय धुंकल ।

तुल्सीभक्त त्वायना

खप नगरपालिका वडा नं. ३ घट्खाय् २०१० पुष १३ गते ढवा तुल्सी नारायण व मां रामकुमारी त्वायनाया तःहिम्हा काय तुल्सीभक्त त्वायनाया डाम्हाफुकी व तता छम्हा दःसा थः काय नेम्हा, म्हायाय स्वम्हा दः ।

थःढवा दाफा भजनय जुइम्हा जूगुलिं वयक पाखं लागु लिच्वः काथं २०२५ सालय धिमे बाजा सयकः २०४० सालनिसेँ

कला सीप स्यङः तक्य मः, थःगु भाय, कला संस्कृति न्हँगु पुस्ताता स्यङः तक्यमः धाइम्हा वयकलं अः खप नगरपालिकां थुगु लागाय् याङः च्वंगु ज्यायाता च्वछःसे वयकः अः घट्खा दाफा भजनय् सकृय जुयो च्वंगु दी ।

काशीबहादुर सुवाल

थःगु स्वयो समाजया सेवा याय्मः धायो कुथु छेँ दाफा भजन खलः ४ खय् ज्यासाङः च्वम्हा काशीबहादुर सुवालया जन्म २०१३ कार्तिक १ गते खपया ताहामला त्वःया बोलाछेँ ढवा पुनबहादुर सुवाल व मां नानी मैयाँ सुवालया न्हांम्हा काय खः ।

२०२७ सालय लालाखिं स्यङः खिं नायो काथं सयकः द्यम्हासिं कुथु छेँ दाफा भजनपाखं २०३५, २०५४ व २०६६ सालय् याङः स्वथ्व लालाखी स्यङः न्हँगु

सच्छि व खुडखुगुगु स्वप पौ. बःछि पौ (पाक्षिक)

पुस्ताता लःल्हाय धुंकगु परिवारय फुक्क
धाय्थें दाजुकिजा पुं छगु नं छगुलि नायो
जुयो चवंगु दःसा वयकया जाहान लक्ष्मी
सुवाल व प्यम्हा काय् दः । वयक अः
बुज्याय् ब्यस्ट जुयो चवंगु दः ।

आश बहादुर माक

सांस्कृतिक गुरु आशबहादुर माक
ब्वा आशनारायण माक व मां कृष्ण माया
माक याय् काय् १९८८ साल असार २९
गते खप नगरपालिका न्हपा वडा नं. ८
अः वडा नं. ५ स चासुखेल्य बुम्हा सिया

काय छम्हा व म्हयाय डाम्हा दः ।

वयक मचात बलयनिसें हे
चण्डेश्वरी दाफा भजनय् चवडः भजन,
लालाखीं धिमाम् व कनाथ बाजा नं सय्कः
स्यडः भायगु इवल्य अःतक खय् न्हय्थव
लालाखीं स्यनय् धुंकम्हा गुरु खः । अः नं
छथ्व पिदानय्गु इवल्य दःगु नपां वयक
दाफा भजनया नायो जुयो अःतक सकृय
जुयो चवंगु दः ।

तुल्सी त्यात

खप नगरपालिका हाल वडा नं
६ लांलाछें त्वः या लालाखिं गुरु तुल्सी
त्यातया ब्वा पंचलाल त्यात व मां आशा
बेती त्यात पाखं २०१५ असार १० गते
बुम्हा तुल्सी त्यातया काय नेम्हा व म्हयाय
नेम्हा दः । मचात बलयनिसें थःगु त्व
लांलाछें दाफा भजनय १५-१६ दाया बैसय
निसें लालाखिं थाडः वम्हा लालाखीं गुरु
त्यातं स्वीदा हाँ निसें गुरु जुयो नं नेथ्वता
लालाखिं स्यनय धुंकल । वयकलं थीथी
नखा चखा जात्रा पर्व सं थःगु सीप पिब्वयो
दिगु दः ।

विष्णुभक्त ग्वाछा

खप नगरपालिका वडा नं. ७
गोमारी थाथुलायें च्वम्हा विष्णुभक्त ग्वाछा
या ब्वा बिसलाल ग्वाछा व जहानम्हा
रत्नकेशरी ग्वाछा खः । वयकया जन्म

विस.१९९२ फागुन २६ गते जूगु खः ।
वयक डम्बरेश्वर दाफा भजनय् चवडः
प्यथ्वता लालाखीं स्यडः दिय धुंकल ।
कला संस्कृति ल्यंकः म्वाकः तय्गु इवल्य
वयकलं याडः दयूगु ज्या चवछाय बहजु ।
विष्णुभक्त भैनात्व

विष्णुभक्त भैनात्वया जन्म २०२४

माघ १६ गते ब्वा बिकु नारायण भैनात्व
व मां रामकेशरी भैनात्व पाखं खप
नगरपालिका वडा नं. ८ जेलाँ त्वालय जूगु
खः । १२ दा दःबलय मंगलाल कोजुया छें

सच्छि व खुइखुगूगु ख्वाप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

दाफा भजन व २० दा दःबलय हरिनारायण पोतामाहाँया छै लालाखिं सयकम्हा वयक थः बाज्या रत्तलाल व ब्वापुं पोडा व धौं गुरु जूगुलिं थमनं पोडा व धौं नं सयकागु खौं काडः दिसे भीगु थःगु बाजा, संस्कृति ल्यकः म्वाकः तय मः धाय्गु मतिं अःतक ज्या साडः च्वम्हा वयकः जेलाँ दाफा भजन व श्वेत भैरव साकोसया धौं गुरु जुयो अः दाफा भजन व धौं स्यनय्गु ज्या याडः च्वंगु जुल । नपां बाँसुरी व मादल स्यनय्गु ज्याख्य नं अःलग् जुयो जेलाँ सांस्कृतिक समाजय बाद्य गुरु जुयो च्वंगु दः ।

आसराम प्रजापति

सांस्कृतिक गुरु आसराम प्रजापतिया ब्वा आसकुमार प्रजापति व मां तुल्सी देवी प्रजापति पाखं वडा नं. ९ स २००१ असारय् बुम्हा खः ।

वयकः भैल प्याखंया गुरु, राग गुरु, ब्रम्हायणी दाफा भजनया गुरु २०२५ सालनिसें २०२९ सालतक महालक्ष्मी जुयो भैल प्याखनय् प्याखं म्बः २०४२ व २०५२, २०६३ सालय् दाफा भजन स्यंथाय् न्हयलुवा जुयो द्यगु खः ।

२०७१, २०७२ व २०७३ सालय ब्रम्हायणी दाफा भजन खलः पाखं बैशाखं चो स्वगं ब्यूथाय् कजि, खोहं मुर्दा गुथिया नायो जुयो ब्रम्हायणी जात्रा वैशाख ३ गते न्ह्याब्लें सक्रिय सहभागी जुयो च्वंगु दः ।

शुक्रज्योति बज्राचार्य

सांस्कृतिक गुरु शुक्रज्योति बज्राचार्य ब्वा कर्ण ज्योति बज्राचार्य व मां सूर्जमाया बज्राचार्य पाखं २०१९ चैत १५ गते ख्वपया क्वाठण्डौं त्वालय जूगु खः । वयकया स्वम्हा म्हापुं दः । वयकः अः बौद्ध पुरोहित काथं ज्यासाडः च्वंगु दः सा नीदा हाँ निसें लुंज्या साडः भःम्हा खः ।

वयक गुलाँ बाजा गुरुं ब्वा कर्ण ज्योति व कका कूलचन्द बज्राचार्य पाखं

२०३० सालय गुलाँ बाजा सयकगु, २०३३ सालय गुरु रत्न बेहोसी पाखं हाम्मोनियम, २०५३ सालय रोशन कुमार राजभण्डारी पाखं तबला सयकः द्यगु खः ।

थमनं सयकागु कतता स्यंस्यं

क्वाठण्डौं वडा नं. १० स दीपंकर ज्ञानमाला भजन खलःया मिसापुचः भजन खलःया दुजः पिन्ता २०६८ साल निसें भजन स्यंस्यं अः मालिबलय भजन स्यं स्यं वयो च्वंगु दः ।

सम्मान ज्याइवःसं भायोदिपुं जनमानस

स्वप नगरपालिकाया ज्या भवः त

दे गालय कुतांवांगुली शासक दलत दोषी

असोज २ गते

नेपाल मजदुर किसान पार्टीया केन्द्रीय नायो भाजु नपां वरिष्ठ राजनीतिज्ञ नारायणमान बिजुक्छे (रोहित) या मू पाहाँलय गुन्हीपुन्ही, सापारु २०८२ सं पिबवगु धिंतांगिसी, माक प्याखं व परम्परागत व आधुनिक सांस्कृतिक विधासं तःलापुं सांस्कृतिक पुचःता सिरपा व सांस्कृतिक गुरुपिन्ता हानयज्या बिहीबार छगू समारोहसं जुल ।

ज्याइवःसं हानयज्या यापुं संस्कृतिकःमि व सांस्कृतिक गुरुपिन्ता लसहांसे नायो भाजु नारायणमान बिजुक्छे जुं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया जनप्रतिनिधिपिसं निःस्वार्थ जुयो जनताया सेवा याय्गु नपां सचेत जुयमःगु खाँ नपां भीगु कला-संस्कृति व सम्पदा हे भीगु म्हासिइका जूगुलिं थुकिता ल्यंकः, म्वाकः, भिंकः तय्ता भी फुक्क हज्यायमः धायो दिल ।

विदेशीया भरय विकास याय्गु कतया भरय चवनय्गु पवंगी प्रवृत्तिं हज्याइगुलि भीगु इतिहास व सभ्यताता भीसं हे ल्यंकः, म्वाकः तयमःगु खाँ काडः दिसे वयकलं सांस्कृतिक कलाकार व सांस्कृतिकःमिपिन्ता मदिकक मन चवजायकः तयमःगु नपां जनताया साथ व ग्वाहाली याइगु ज्या न्ह्यागु नं तःलाइगु खाँ काडः दिल । नपां देशय् डाडः पुडः वगु भ्रष्टाचारं देशता भन्भन् आर्थिक रुपं कमजोर यायां यंकगुलि थौया स्थिति वगुया दोषी शासक दल त हे खः धायो दिल ।

ज्याइवःया सभाया नायो नपां ख्वप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिं ख्वपया सापारु, गुन्हीपुन्ही हलिमयया दकलय् चवजःगु जात्राकाथं खाँ काडः दिसे ख्वपय् ताडः वानय तांगु

प्याखं त हकनं लिप्यडः म्वाकः हयगु तातुडः सांस्कृतिक धिंधिबल्ला याडः वयागु खाँ काडः दिसे सांस्कृतिक गुरुपिन्ता हांसेलीं संस्कृतिकःमिपिनि मन चवजाइगु खाँ नपां ख्वपदे विदेशीया तुतिखय चुयो मखु थःगु हे तुतिखय चुयो हज्याडः चवंगु नगर खः धायोदिल ।

ख्वप नगरपालिकां पर्यटन प्रवर्द्धनय् बःबियो वयागु खाँ ब्याकसे वयकलं देशय शान्ति सुरक्षा बियफःसाजक विदेशी पर्यटकपुं नेपालय द्रुहं वैगु, न्हूगु पुस्ताता सम्पदा ल्यंकः, म्वाकः तयमःगुया खाँ व ख्वपया कला संस्कृतिया खाँत ब्वडः ब्वंक वयागु अलय न्हूगु पुस्ताता सयकः सिइकः, थुइकः, लःल्हाडः तकय्गु ज्याखय नगरपालिकां अःपुक बियो चवडागु खाँ काडः दिल ।

बागमती प्रदेश सभा या दुजः सुरेन्द्रराज गोसाइँ जुं साँपारुया इलय पिबवइगु सांस्कृतिक ब्वज्यात अज चख्यंक धिं धिंबल्ला याडः वानय मःगु सुभावा बिसे कला संस्कृतिपाखं नं जनताया सेवा याय् फः धाय्गु खाँ ख्वप नगरपालिकां क्यडः वगु दः धायो दिल । ख्वपया कला संस्कृति नेपालय जक मखुसैं हलिमयहेब्यागु खाँ काडः दिसे कला व संस्कृति ल्यंकः, म्वाकः, तयगु ज्याखय ख्वप नगरपालिका अजन बांलाकः धिसीलाकः हज्याय्ता सल्लाह बियो दिल ।

अः जुयो चवंगु राजनीतिक घटनाक्रमया खाँ प्वलः दिसे वयकलं विदेशी हस्तक्षेपया खायँ नेपाल मजदुर किसान पार्टी संसदय निसैं सडकय्तक जनताता खाँ काँ कां ध्वाथुइकेगु ज्या याडः वगु खाँ ब्याकसे अःया स्थिति वगुया दोषी शासक दल हे खः धायो दिल । नपां देया राजनीतिं मखुगु लायँ पला तःसेलीं देशय अशान्ति व अराजकता जूइगु हे जुल धायोदिसे वयकलं

सच्छि व खुइखुगूगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

जनता थःहे रक्षक दल जुयमःगु खाँ वर्तमान राजनीतिक घटनाक्रम स्वयो सिइके फः धायो दिल ।

खप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशीं खपया अमूल्य धरोहरत न्हूग पुस्ताता लःल्हा ल्हां यंकय्गु काथं थीथी सांस्कृतिक ज्याइवःत न्ह्याकः वयागु खाँ ब्याकसे समाजया न्ह्यलुवा वा हानय बहपुं गुरुकाथं सांस्कृतिक गुरुपिन्ता हानय्ज्या याडः वयागु खाँ नं ब्याकः दिल ।

खप देता 'नाचगानया राजधानी' काथं हछ्यायता खप

नगरपालिकां कुतः यायां पुर्खा दयकः तकगु सम्पत्ति भीगु कला व संस्कृतिया नाराता व्यवहारिक काथं हछ्याडः वयागु खाँ नं काडः दिल ।

भक्तपुर जिल्लाया प्रमुख जिल्ला अधिकारी नमराज घिमिरे जुं खप नगरपालिकां अन्तर्राष्ट्रिय लागायतक ग्यसुलागु ज्या याडः थःगु म्हासिइका पिढ्वयो च्वंगु ब्वस्यलागु ज्याखः धायो दिसे खप नगरपालिकाया प्रशासनिक व्यवस्था, सेवा प्रवाह, मेमेगु नगरपालिका स्वयो डालकायवहःजूगु खाँ नपां सांस्कृतिककःमिपिन्ता यागु हानय्ज्यां खपया सांस्कृतिक विविधताता म्वाकः तय्ता तहांगु ग्वाहाली जूइगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं खपया शान्ति सुरक्षा बांलाक तय्ता दुनुगलनिसें

ज्यासानय्गु बचनं नं बियोदिल ।

ज्याइवःसं पुरातत्व विभागया महानिर्देशक सौभाग्य प्रधानाङ्गुं खप दे कलाकृति व संस्कृतिं जःगु नगर जूगुलिं थानाया मूर्त व अमूर्त सम्पदा ल्यंकः म्वाकः भिंकः तःगुलिं भीगु इतिहासता नं ल्यंकः म्वाकः तय्गु न्हापांगु दायित्व स्थानीय जनताकय् दैगुलिं वैगु दिनय् नं खप नगरपालिकां सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तय्गुलिं अज बांलाक ज्या याइगु विश्वास प्वंकः दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. ७ या वडाध्यक्ष उकेश

कवां नं सांस्कृतिक गुन्हिपुन्ही, साँपारु २०८२ सं पिढ्वःगु धिन्ताडगिसी, माक प्याखं व परम्परागत व आधुनिक सांस्कृतिक विधायी ल्यज्याया लिफः स्वयो दिल ।

अथेहे वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रविन्द्र ज्याख्वं थुगुसी छगू वडां छम्हा सांस्कृतिक गुरुपिन्ता वयकपिसं याडः द्यगु योगदानता हाडः खप नगरपालिकां हानय्ज्या यागु खाँ ब्याकसे थुगुसीया गुन्हिपुन्ही सापारुता थीथी विधाख्य १४६ थव सांस्कृतिक पुचलं धिंधिबल्ला सं ब्वति कःगु खाँ काडः दिल ।

खप नगरपालिकाया प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वसन्त भट्टराई जुं सुभाय देछःगु ज्याइवःसं वडां छम्हा छम्हा सांस्कृतिक गुरुपिन्ता दोसल्लां ड्युकः दसिपौ व नगद नपां हानय् ज्या यागु खः ।

इन्जिनियरपुं मुंकल

असोज ३ गते

पीडाकगु नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या तःलाक हानय्ता मुंकगु भेलासं नेपाल मजदुर किसान पार्टी भक्तपुर नगर समितिया दुजः नपां वडा नं. ५ या दुजः पुरुषोत्तम तमखुं पेशागतरुपं तःलापुं मनूतय्सं सामाजिक व व्यवहारिक ज्ञान उलिहे बिचः याःसाजक स्पल्लाक समाजया ग्वाहाली याय फैगु खाँ नपां तःमुंज्या ज्यासाडः नैपुं वर्गया विश्वविद्यालय थें जूगुलिं सचेतपिसं थुकिता हज्याकय्

मः धायो दिल ।

नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्या मू गुथिया छ्याञ्जे नपां इन्जिनियर समाज नेपालया नायो नरेश खत्री प्राविधिकपिसं देया भूराजनीतिक अवस्था थुइकः ज्या यायमःगु खाँ नपां तःमुंज्याता फःकाथं ग्वाहाली याय्ता इनाप याडः दिल । ज्याइवःसं ग्वसाखलया न्वकु श्यामसुन्दर मातां, छ्याञ्जे राजन जति व विजय जःति व ई. सविन बासुकलां नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

राज्य सत्ता धाय्गु सरकारय् वानय्गु जक मखु

असोज ३ गते

खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप मा.वि., खप कलेज व खप कलेज अफ ल या ग्वसालय संविधान दिवसया लसताय शुक्रबार जूगु अन्तरसंवाद ज्याइवःसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायोभाजु नारायणमान बिजुक्छें (रोहित) जुं क्रान्तिया अर्थ दःगु सरकारता ल्यंथाडः न्हँगु सरकार निःस्वानय्गु मखूसँ दःगु व्यवस्थाता हाँगःनिसँ ल्यंथाडः न्हँगु बन्दोबस्त याय्गु खः धायो दिल ।

अः भीगु देशय उत्पादनया मुख्य मुख्य साधन व स्रोतत (बैङ्क, कलकारखाना) तःमिपिनिगु लाहातय् लाकः तःगु दः, धात्थेगु क्रान्ति जूगु खःसा व तमिपिनिगु लाहातय् लाकः तःगु उत्पादनया मुख्य मुख्य साधन व स्रोतत राष्ट्र व सकल जनताया लाहातय लात जुई, अथेनं व खाँ ज्या पू वांकय्ता तःदा बिय फःगु खाँ वयकलं धायो दिल । सत्ताय् वापुं शासक पार्टीतय्सं थःगु पार्टीया घोषणापत्र काथं ज्या मसां सँ मगा धायोदिसे वयकलं नेपाली कांग्रेसया न्हपांगु आमनिर्वाचनया घोषणापत्रखय 'समाजवाद भीगु लिपाया तातुना खः' न्हिथाडः तःगु खः । एमाले व नेकपा माओवादी थःता कम्युनिष्ट जक हःजुइगु । कम्युनिष्टतय्सं उत्पादनया साधनत सामाजिकीकरण याई, बुँ याडः च्वंपिन्ता हे बिई । अथेनं एमाले व नेकपा माओवादीत तःकहे सरकारय् वाडः नं घोषणापत्र काथं ज्या मया । उकिं एमाले व माओवादी कम्युनिष्ट पार्टी मखु । अमिसं कम्युनिष्टया नामय जनताता मिखालय धुलं छ्वाकः ठगय् याडः च्वना ।

नायोभाजु बिजुक्छेंजुं धायो दिल- “राज्य सत्ता धाय्गु सरकारय् वानय्गु, राष्ट्रपति वा प्रधानमन्त्रीजक जुयगु मखु । राज्यया थःम्हा हे प्रहरी, गुप्तचर विभाग, प्रशासन, राजदूत थजगु संयन्त्रत दै । व फुक्क संयन्त्रं गुम्हा राष्ट्रया कार्यकारी प्रमुख जुई वयागु निर्देशनता पालना मयासँ मगा । धात्थे कार्यकारी प्रमुखं ब्यूगु निर्देशनत सरकारया संयन्त्र तय्सं मन्यंसा वा उगु संयन्त्रतय्सं सरकारता ग्वाहाली मयासा धात्थे धाय्गु खःसा व सरकार निष्क्रिय (दःगु मरुगु सिय मरुगु) थें जुई ।

शासनसत्ताय् च्वनय्गु धाय्गु ख्यो खाँ मखु धायोदिसे वयकलं राजनीति धाय्गु तरवारया धारय् डाय्गु थें खः धायो दिसे सरकारय् च्वनिपिसं फुक्क सिता उथिग्यंक तयफय्के मः धायो दिल ।

दे स्यंगुलि भ्रष्टाचारी व बेक्वमतिया ठेकेदारतय्सं याडः

जक मखु, अमिता पाखुयो तैपुं शासक दलत नं दोषी खः धायोदिसे नायो भाजु बिजुक्छें जुं सरकारं सजाय मयासा जनतां भ्रष्टाचारी व बेक्वमति दःपुं ठेकेदारपिन्ता कार्वाही याइगु दिन नं वैतिनि धायो खबरदारी याडः दिल । वयकलं धेबा हवल सड्गठन यागुया लिचवः एमाले व कांग्रेसं फयमाल छाया धःसा धेबा हवलः समाजवाद वै मखु न त क्रान्ति हे जुई धायोदिसे देशय् उथिग्यंकः

विकास यायया लागिं फुक्क सांसदपिसं थःथःगु जिल्लाय् वाडः ज्या सानय् मःगु; यें वयो छें दय्केगु मखु धायो दिल ।

प्रशासनिक संयन्त्रता चुस्त दुरुस्त याय मःगु खाँ ब्याकसे वयकलं जनता सचेत मजुतलय् व राजनीतिक पार्टीत दृढ मजुसा देश उखयला थुखयला दैमखु । जनताता ब्यूगु आश्वासन पू मवांकगुलिं शासक पार्टी तय्सं दुर्गती फय मःगु खः धायो दिल ।

फ्रान्सेली क्रान्तिया हिदाखय् प्यंगु संविधान दयकगु खाँ कुल दिसे वयकलं नेपःया संविधान २०७२ सं नेमकिपां ७ वगु बुँदाखय हिलयमःगु संशोधन प्रस्ताव तःगु खः अथेनं शासक पार्टीतय्सं मानय् मयागुलिं थौं या दिन स्वयमःगु खः धायोदिसे सं.रा. दुःखया देश खः अमेरिकाया विकासय् अफ्रिकी जनताया हि चःतिं प्यागु खाँ काडः दिसे न्ह्यागु पेसा डालः च्वंसा राजनीतिक रुपं सचेत जुयमःगु, न्ह्याथिन्योगु अवसर वसां नं व अवसरता छ्यलय्गु क्षमता दयमः धायो दिल ।

सरकारय् च्वनय् वं हे योग्य जुई धाय्गु मखु, समाजवादी सिद्धान्तय् समर्पित अपलं जनता तयार मजुतलय समाजवाद निःस्वानय् मफैगु खाँ नं वयकलं काडः दिल ।

खप नगरपालिकाया प्रमुख नपां कलेज सञ्चालक

सच्छि व खुइखुगुगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

समितिया नायो भाजु सुनिल प्रजापतिजुं संविधान स्थायी दस्तावेज मजुइगुलिं इलं फवंगु व जनताया मतिकथं संविधानय् ल्हवडः हिलय्गु याई धायो दिल ।

उत्पादनया मू मू साधनत व स्रोत सामाजिकीकरण याय्ता, व्यक्तित्व विकासय् उथिग्यंक मौका बियता, सम्पत्तिया सीमा निर्धारणयाय्ता, योग्यता काथंया ज्या व ज्यास्वयो ज्याला, स्थानीय तहता विश्व विद्यालय चाय्के वियगु अधिकार विइकेता, भ्रष्टाचार, बलात्कार थजगु जघन्य अपराध याइपुं मन्तय्ता मृत्युदण्ड वियगु व्यवस्था याय्ता संविधान ल्हवनय् मःगु खाँ ब्याकसे बिचः व सिद्धान्तया लिघंसाय सङ्गठित संस्थां याइगु ह्युपाजक लिपा थ्यंक तुइगु (स्थायी) जुइगु खाँ ब्याकसे हुलया न्हयलुवाय जुइगु ह्युपा ता मतुइगु खाँ काडः दिसे नगर प्रमुख प्रजापति जुं बहुदलीय व्यवस्था पुनःस्थापना लिपाया स्वीडादा थुखय मंकलं वा याकचां सरकारय् वाडः शासन यापुं शासक दलतय्सं देश व जनताया निःस्वार्थ जुयो सेवा मयागु अलय भ्रष्टाचार, पक्षपात, भागबण्डा नपांया ज्यात अनियमित यागुलिं भाद्र २३ व २४ गते जन असंतुष्टि छताछुल्ल जुइकः वागु खः, गुकि अः देशय अजः राजनैतिक जटिलता दयो वगु खाँ काडः दिल ।

वयकलं देश व जनताया समस्या ज्यंकय्ता राष्ट्रपतिं इलय हे संविधानया संरक्षण व पालन मयाता अलय राष्ट्रपतिकय् दःगु संवैधानिक अधिकार तुरुन्त छ्यलय मफूत । इलय हे शान्ति सुरक्षा बिय मफूसेलिं मति मतयाथें जनधन मिन्वयो, स्यंकः धू जूल । शासक दलया नेतातय्गु सहमतिखय् भाद्र २७ गते राष्ट्रपतिं पूर्व प्रधान न्यायाधिश सुशीला कार्कीता प्रधानमन्त्री नियुक्ति व प्रतिनिधिसभा विघटन नपां संवैधानिक दायरां पिनय नं निकास बियगु धाय्गु जनताया मतिया अखः खः । उकीं अः यायपुं शासक दलत इतिहासय् दोषी खः धाइ हे तिनि धायो दिल ।

खप कलेजया प्राचार्य प्रकाशकुमार श्रेष्ठं शासक पार्टीतय्के दःगु घमण्डया लिसः भाद्र २३ व २४ गतेया घटना खः धायो दिल । उकिं वयकलं न्हूगु पुस्ताता राजनैतिक रुपं सचेत याय्मः धायो दिल ।

ज्याइवःसं खप कलेज अफ ल या प्राचार्य अनिता जधारीं व खप मा.वि.या प्राचार्य लक्ष्मीप्रसाद कर्माचार्य नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

ज्याइवःसं शिक्षकपिसं न्यंगु न्हयसः या लिसः नायो भाजु बिजुक्छें जुं बियो द्यगु खः ।

न्हूगु पुस्ताता बांलागु संस्कार व संस्कृति स्यनय्मः

असोज ३ गते

छिकोड व्यायाम व्यवस्थापन समिति, खप नगरपालिका वडा नं. ६ या ग्वसालय शुक्रबार जूगु प्रवचन ज्याइवःसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे प्रेम सुवालं वि.सं. २०१८/१९ साल निसें हे भ्रष्टाचारया विरोध याडः वगु खाँ कुलः दिसे नेमकिपां न्ह्यागु देशभक्ति पूर्ण आन्दोलनय् ब्वति कायो वगु खाँ काडः दिल ।

न्हूगु पुस्ताया ल्यासे ल्याम्होपुं व ब्वनामिपिन्ता बांलागु संस्कार व संस्कृति स्यनय्मःगु खाँ ब्याकसे वयकलं न्ह्यागु नं देशभक्तिपूर्ण आन्दोलनय् न्हूगु पुस्ताया लाहा दैगु खाँ ब्याकसे पदय च्वंपुं मन्तय्गु बोली वचन नाइकः बांलाय्मःगु, उच्चपदस्थ मन्तय्सं पदता मखुथें छ्यःगुलिं जनतात तंचायो तज्याडः वगु खाँ नपां पदय च्वंपुं मन्तय्सं पद काथंया ज्या याय मःगु नपां मन्त सचेत जुयो छप्पा छधि जूयो हज्याय मः धायो दिल ।

केपी ओलीया अहङ्कार, मखुगु खाँ ल्हाय्गु बानी व शेरबहादुर देउवाया बोली ल्यासे ल्याम्होपुं ब्वनामिपिसं तपिकःगु खाँ नं वयकलं काडः दिल ।

वडा नं. छ या वडाध्यक्ष हरिराम सुवालं खप नगरपालिकाया थीथी ज्याइवःत उलःदिसे खप नगरपालिकां

खप देता शिक्षा व स्वास्थ्यया मू थाय् याय्गु कुतः याडः च्वंगु नपां वडाया ज्याइवःत काडः दिसे जनसहभागितां वडाया पूर्वाधार व विकास निर्माणया ज्या अःपुगु खाँ काडः दिल ।

जनप्रतिनिधि गोबिन्द दुवालं न्हपाया किसान आन्दोलनया खाँ काडः दिल ।

जगन्नाथ सुजखुया नायोसुई जूगु उगु ज्याइवःसं सिद्धिराम अवाल व सानुमैयाँ बजिक्वें नं न्वचु तयो द्यगु खः ।

अन्तरिम सरकार संविधानया अखः

असोज ३ गते

कानून अध्ययन समाज खप जिल्ला समितिया गवसालय संविधान दिवसया लसताय जूगु अन्तर संवाद ज्याइवःसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया केन्द्रीय दुजः, खप नगरपालिकाया प्रमुख व समाजया संस्थापक नायो सुनिल प्रजापतिं नेपालया संविधान नं प्याहाँ वाडः निःस्वांगु अन्तरिम सरकार संविधान काथं मजगु खाँ प्वंकः दिल ।

वयकलं सुशीला कार्कीया सरकारं वैगु फागुन २१ गते याय् धःगु निर्वाचनया खायँ थःगु बिचः तयो नेपालता भुटानथें उपनिवेश यायांगुलिं भी सचेत जुयमः धायो दिल ।

वयकलं भारत व संयुक्त राज्य अमेरिकां तःदा हानिसें नेपालय् हस्तक्षेप व चीन विरोधी ज्याइवःत याडः वगु खाँ काडः दिल ।

गवसाखलःया नायो नपां अधिवक्ता राजु कैतीया

सभानायोलय जूगु उगु ज्याइवःसं समाजया केन्द्रीय अध्यक्ष रामप्रसाद प्रजापतिजुं नं देया समसामयिक राजनैतिक स्थितिया खाँ काडः दिल ।

खप दे थौंया अवस्थाय् थयंकय्ता पूर्वजनप्रतिनिधिपिनिगु नं लाहा दः

असोज ४ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं खप दे थौंया अवस्थातक ह्यता पूर्वजनप्रतिनिधिपिनिगु लाहा दःगु खाँ नेपालभाषा साहित्य तःमुंज्याया गवसालय २०३९ सालनिसें २०७९ सालतक खप नगरपालिकाय् त्याकः ज्या सानय् धुकुपुं जनप्रतिनिधिपिनिगु शनिबार जूगु मुंज्या सं काडः दिलसा नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नीति व निर्देशनकाथं त्याकः वपुं पासापिसं बांलाक ज्या सांगुया लिचवः खः थौंया खप दे दक खाँ कुलः दिल ।

वयकलं उब्ले त्याकः वापुं पासापुं अः भीगु दथ्वी अपलं मदय धुकुसा खपदेया विकासया लागिं वयकपिसं याडः द्यूगु

योगदान सितिं मवांगु खाँ काडः दिल ।

ता ई बिय धुकुल उब्लेया नेमकिपां त्याकः वापुं गुलिं जनप्रतिनिधिपिसं पार्टी त्वःताः वासां अपलं जनप्रतिनिधिपुं इगिदिगी मसांसें देश व जनताया सेवा सं दुबिडः ज्या साडः चवंगु दः । पार्टीया बांलागु निर्देशन, जनताया साथ व समर्थनं खप नगरपालिकां थःगु तृतिखय दानयगुलि बः याडः जनताया भिं ज्याखय् हज्याडः चवंगु खाँ काडः दिल ।

थौंया राजनैतिक अवस्थाया खाँ कुलः दिसे वयकलं फयांफय् मजिइकः भ्रष्टाचार, फुक्क थासय भागबण्डाय् नियुक्ति, देशता २७ खर्बया ऋण कुबिइकगु वा ७०/८० लाख ल्यासे ल्याम्होपुं विदेशय मवांसे मगाक ब्यूगुलिं युवा विद्यार्थीपिनिगु तं पि ज्वःगु खः धायोदिसे अः विदेशी चलखेल अपः जुय फःगुलिं सकलें सचेत जुयमः धायोदिल ।

खप नगरपालिकाया पूर्व उपप्रमुख चैत्यराज शाक्यं न्हपायाय्पुं व अःयाय्पुं जनप्रतिनिधिपुं मुंकः तःमुंज्या गवसाखलं बांलागु ज्या यागु खाँ ब्याकः दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. २ या वडाध्यक्ष हरिप्रसाद बासुकलां लसकुस याडः द्यूगु खःसा सभाया नायो साबिक वडा नं. १५ या वडाध्यक्ष नपां तःमुंज्या गवसाखलःया नायो रबिन्द्र खर्बुजां याडः द्यूगु खः ।

चीनया शान-नान नगरपालिकाया सठ्ठमेलनसं

असोज ४ गते

खप नगरपालिका व जनवादी गणतन्त्र चीनया सिच्याङ्ग स्वशासित लागा दुनयया शान-नान नगरपालिकाया दश्वी तताकैह्या स्वापुया खायँ शनिबार छगू समारोहया दश्वी नवीकरण सम्झौता जूगुलि खप नगरपालिकापाखं उपप्रमुख रजनी जोशी व शान-नान नगरपालिकाया उपप्रमुख चाङ्ग बेइ जुं लाहाचिं तयो द्यूगु खः ।

समारोहसं शान-नान नगरपालिकाया उपप्रमुख वेइ जुं सिच्याङ्ग स्वायत्त क्षेत्र निःस्वांगु ६० दा फूगु व यालोङ्ग सांस्कृतिक तथा पर्यटन महोत्सवया लसताय नेगू नगरपालिका दश्वी तताकैह्या स्वापु खय लाहाचिंतयू खांगु लयताया खॉ खः धायो दिसें चीन व नेपाल इतिहासकालयनिसें हे भिंपुं जलाखाला, भिंपुं पासा व भिंम्हा मंकज्याया साभेदारी खः धायो दिसे वयकलं महोत्सवयू खप दे पाखं नं भःगुलीं अन्तर्राष्ट्रिय स्वरूप ब्यूगु व थःथःगु (बुभाई) थुयाखॉ, पासा व विश्वासता अभ् क्वातुक यंकयूगु (दुर्लभ) दयहे मरुगु मौका दःगु खॉ ब्याकः दिल ।

वयकलं चिनियाँ राष्ट्रपति सि चिङ्गफिङ्गया धापु ल्हययो कांसे वांगु ७० दाया अन्तर्राष्ट्रिय व क्षेत्रीय राजनीतिसं न्ह्याथिन्योगु ह्यूपा वसां चीन व नेपःया दश्वीया स्वापु न्ह्याब्लें आपसी सम्मान, समान व्यवहार व पारस्परिक ग्वाहालीखय अडिग जुयो च्वंगु दः ।

‘शान-नान तिब्बती सभ्यताया उद्गम स्थल खः । शान-नान सहर तःहाकगु इतिहास व तःमिगु संस्कृति जःगु थाय खः । थाना तिब्बतया न्हपांगु बूँ ज्याय्ता ज्यूगु बूँ, न्हपांगु दरबार व न्हपांगु देगः नं दः । यालोङ्ग संस्कृतिया जन्म थाना नं हे जूगु खः । उपप्रमुख वेइजुं धायो दिल ।

उपप्रमुख वेइ जुं नेगू नगरपालिकाया दश्वी संस्कृति, व्यापार, मानवीय कालबिल व स्वास्थ्यया लागाय मंकःज्या अपलं जुयो वगु इलय वैगु दिनय नं विज्ञान, कृषि, वातावरण संरक्षण थजगु नं मौका व साभेदारी मालिगु विश्वास प्वंकः दिल ।

समारोहसं खप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशी नेपाली व तिब्बती जनताया दश्वीया स्वापु इतिहास क्वःति हे पुलांगु खः धायो दिसे थःवंथःया ग्वाहाली व मंकः भिंज्यायाता बिचःयाडः तताकैह्या स्वापु तःगु खॉ ब्याकसे नेपालय तःभ्वखाचा व कोरोना भ्व ल्वयया इलय शान-नान नगरपालिकां यागु ग्वाहाली

खपया जनतां च्वजायूकः मूल्याङ्कन यागु खॉ नपां पूर्वाधार हज्याकय्ता साभेदारीनपां नेगुं देशया भाय व साहित्यया भाय हिला, शैक्षिक अनुसन्धान व मानवीय संशाधन कालबिल याय दःसा नेगू देया जनताता भिं जूइगु खॉ ब्याकः दिल ।

उपप्रमुख जोशी खपया मूर्त व अमूर्त सम्पदा ल्यंकः म्वाकः तयूगु नपां न्हूगु पुस्ताता लःल्हायूगु ज्या जुयो च्वंगु खॉ लिसें नेपाल मजदुर किसान पार्टीया नायोभाजु नारायणमान बिजुक्छें (रोहित) जुं च्वयो द्यूगु ‘सच्छिदा लिपाया खप दे’ साफूति खप देता पर्यटकपुं छक मवसें मगागु थाय काथं हछ्याय्ता लाँपु क्यडः च्वंगु खॉ काडः दिल ।

खप नगरपालिका वडा नं. ९ या वडाध्यक्ष रबिन्द्र ज्याख्वं सिच्याङ्ग स्वशासित क्षेत्र निःस्वांगु ६० दा फूगु लसताय खप नगरपालिका व नेपःमि पिनिपाखं भिन्तुना देछायो दिसे खप नगरपालिकाया बःचा हाकलं म्हासिङ्का पिब्वयो दिल । समारोहसं शान-नान नगरपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख सिरेन तुओबु, नगर वाणिज्य विभाग प्रमुख सुओ लाङ्ग रेन्चेङ्ग, पर्यटन तथा सांस्कृतिक विभाग प्रमुख चैन शिङ्बी व नगर स्वास्थ्य उपसमितिया उपसचिव छिमि लाचेन जुं शान-नान नगरया विकास निर्माण व सभ्यता विकासया विषय सं खॉ काडः दिल ।

वहे समारोहसं शान-नान नगरपालिकाया उपप्रमुख चाङ्ग वेइजुं नेगुंतुं नगरपालिका दश्वीया मित्रताया चिं काथं खप नगरपालिका पाखं चायूकः तःगु खप अस्पतालता ल्याप्रोस्कोपी मेसिन उपहार काथं लःल्हाडः दिल । खप नगरपालिकाया उपप्रमुख रजनी जोशी शान-नान नगरपालिकाता सुभाय देछासे नेपःमि पिनिगु उपहार सेवाखं तस्कं ग्वाहाली जूइगु विश्वास प्वंकः दिल ।

डा. पुकार चन्द्र श्रेष्ठता बिदाई

असोज ८ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति व अवकास कायो द्यूम्हा सहिद धर्मभक्त राष्ट्रिय प्रत्यारोपण केन्द्रया कार्यकारी निर्देशक नपां वरिष्ठ प्रत्यारोपण सर्जन डा. पुकारचन्द्र श्रेष्ठया दश्वी थौ बिदाइ भेट यासैं प्रमुख प्रजापति जुं परम्परागत तका तपुलीव खादा क्वखायकः बिदाइ याडः दिल ।

व हे इवलय प्रमुख प्रजापति जुं खपया स्वास्थ्य लागाय हछ्याय्ता अङ्ग प्रत्यारोपण केन्द्रया नं तहांगु लाहा दःगु खाँ नपां बिरामीपिनिगु निःस्वार्थ सेवा याडः छम्हा इमानदार चिकित्सकया म्हासिद्धका पिब्वयता तःलाम्हा डा. श्रेष्ठया प्रशंसा याडः दिल ।

डा. श्रेष्ठ स्वंगू कार्यकालय् तःलागु खाँ ब्याकसे वयकलं खपया स्वास्थ्य लागाय याडः द्यूगु विकासया लागिं सुभाय देछासैं सरकारी सेवा पाखं अवकाश कायो द्यूसां स्वास्थ्य लागाय देशता हछ्याय्ता अजनं ग्वाहाली याइगु आशा याडः दिल ।

खपय जुइगु सभा सम्मेलनपाखं स्वास्थ्यया खाँ काडः मृगौला सम्बन्धी जनचेतना ब्वलांकय्ता डा. श्रेष्ठया तःहांगु लाहा दःगु खाँ नं प्रमुख प्रजापतिजुं धायो दिल ।

नपालाय्गु इवलय डा. पुकार चन्द्र श्रेष्ठ केन्द्रय थमनं

स्वंगू कार्यकाल अथेधाय हिं न्यदा ज्या साडागु खाँ ब्याकसे केन्द्र अःतकखय् १५०० गः स्वयो अपः मृगौला तयके (मृगौला प्रत्यारोपण याय धुंगु) व ३५ गू सेलाँ तयके धुंगु खाँ काडः दिल ।

केन्द्रया छगू छगू ज्याखय नगरपालिकाया साथ व ग्वाहाली लुमन्तिया खाँखः धायो दिसे वयकल वैगु दिनय नं स्वास्थ्य लागाय मदिकक हज्याय्गु खाँ काडः दिल ।

नपालाय्गु इवलय नगर प्रमुख प्रजापति जुं डा. श्रेष्ठता नगरपालिकाया पिथनात व लोकंहवागु म्हवयखा इयो 'मतिनाया चिं' काथं लः ल्हाडः द्यूगु खः ।

नर्सपिनिगु बैठक

असोज ७ गते

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिया नायोजुई खप नगरपालिकापाखं न्ह्याकः वःगु छैं छैं नर्सिड सेवा व विद्यालय नर्सपिनिगु भाद्र महिनाया लय् छक च्वडः लिफः स्वइगु बैठक मडगलबार जूगुलि नर्सिड पेशाविशुद्ध सेवा नपां स्वापु दःगु सम्मानित पेशा जूगुलि नर्सपिसं बिरामीपिन्ता याइगु बांलागु व्यवहारं बिरामी पिनिगु मनोबल च्वजाइगुलिं थःगु पेशाय मन क्वसाय्कः ज्या याय्ता प्रेरित याडः दिसे प्रमुख प्रजापति जुं नेपालय हे दकलय् न्हःपां खप नगरपालिका न्ह्याकगु छैं छैं नर्सिड सेवा व्यवस्थित ठङ्ग, बांलाकः हज्याडः च्वंगु खाँ ब्याकः दिल ।

वयकलं खप नगरपालिकां खप देता सभ्य व सुसंस्कृत दय्केता थानाया नागरिकपिन्ता स्वस्थ याडः तय्गु तातुडः शिक्षा व स्वास्थ्यता हदाय तयो ज्या साडः वयागु खाँ काडः दिसे देया राजनीतिक व्यवस्था बांलासा जक जनताया जीवन न्ह्याकय् अःपुइगु खाँ नपां नर्सपिसं थःगु पेशा नपां देया राजनीतिक व समसामयिक खाँ त नं थुइकः हज्याय मःगु सल्लाह बियो दिल ।

खप नगरपालिकापाखं चाय्कः तःगु खप बहुप्राविधिक अध्ययन संस्थान पाखय् नर्सिड कलेजं अपलं नर्सत ब्वलांकय् धुंगु खाँ कुलः दिसे वयकलं छैं छैं नर्सिड सेवा अपलं जनताया

भिं ज्या व सेवाया निंतिं न्ह्याकागु खाँ काडः दिल ।

छैं छे नर्सिड सेवाया नर्सपिसं वडा नपां मिलय जुयो, स्वापु तयो ज्या याय्ता धायो दिसे वयकलं नर्सपिसं जनताया भावना काथं भिंगु व्यवहार याडः थःगु कर्तव्य निर्वाह याय्ता हज्याय्मः धायो दिल ।

बैठकसं शारदा मावि, बासु मावि, खप मावि या 'विद्यालय नर्स' पिसं थःगु लच्छिया प्रतिवेदन पिब्वय्गु खः ।

उगु बैठकसं भक्तपुर नगरपालिका स्वास्थ्य शाखाया कजि डा. रत्न सुन्दर लासिव नं न्वचु तयो द्यूगु खः ।

मोहनी नखा भिंज्याखय् छ्यलय्

असोज ९ गते

खप नगरपालिकापाखं चायकः तःगु खप इन्जिनियरिड कलेज व खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया मकः गवसालय मोहनी, स्वन्ति व छठ पर्व २०८२ या लसताय जूगु भिन्तुना कालः बिलः ज्याइवःसं खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं मोहनीया इलय प्रशासन, कलेज ब्वनय्कुथित नपां संघ संस्थानत बन्द जूइगुलिं थुगु इलय ज्ञान बुद्धि अप्वइगु ज्यायाय्मःगु खाँ ब्याकसे प्राज्ञिक मन्तय्सं बिदाया इलय न्हूँ न्हूँगु साफूत ब्वनय्गु, जनताता चेतना ग्वाकय्गु ज्या खय छ्यलय् मःगु नपां नखाचखाया इलय जूइगु हुल हुज्जतं बचे जुय मःगु नपां स्वास्थ्य व सुचुकुचुखय ध्यान तय्ता धायोदिल ।

देप्रति उत्तरदायी जुयमःम्हा राष्ट्रपति हे अनुत्तरदायी जूसेलिं राजनीतिखय् ल्यासे ल्याम्होपुं राजनीतिखाडः तापाडः वांगु खाँ कुलः दिसे वयकलं राजनीति इन्जिनियरं क्यगु नक्सा थें हज्याइगु मखु, तरबारया धःलय् डाय्गु थें तस्कं थाकुइगु, अःया राजनीतिक घटनाक्रमं स्पष्ट यागु खाँ काडः दिल । शासक दलता न्हूँगु पुस्तां क्यंगु तया लिचवः भाद्र २३ व २४ गते देशय् विध्वंसात्मक ज्या जूगु खाँ ब्याकसे वयकलं आन्दोलन जूइगु तःहांगु खाँ मखु उकिया तातुना व लिचवः महत्वपूर्ण खः धायोदिल ।

साम्राज्यवादीतयगु लाय छ्यलाखय् स्वार्थ लुकुं बिडः च्वंगु दैगु खाँ काडः दिसे वयकलं जेनजी आन्दोलनपाखं पश्चिम देतय्सं नेपःदेता उपनिवेश याय्ता स्वयो च्वंगु या खार्थ देशभक्त व न्यायप्रेमी जनतात सचेत जुयो छप्पा छधि जुयमः धायोदिल ।

आन्दोलनया इलय देशया सिंहदरबार, संसद भवन, सर्वोच्च अदालत अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग, प्रहरी चौकी त नपां अपलं महत्वं जःगु कार्यालयत तोडफोड व मिं न्वयकः ब्यगु दुःखद घटना खः धायोदिसे वयकलं जेनजी आन्दोलनलिपा दयकगु अन्तरिम सरकार निःस्वांगुलि नं विदेशी शक्तिया तहांगु लाहा दःगु खाँ प्याहाँ वयो च्वंगु नं काडः दिल ।

उपप्रमुख रजनी जोशी भाद्र २३ व २४ गते नेपालय्

जूगु मतिमतायागु व अप्रत्याशित घटनां देशं अपलं क्षति फयमःगु खाँ ब्याकसे थुगु घटना न्हूगु पुस्तां शासक दलया जनविरोधी ज्याया विरोधय प्वकगु तं खः धायो दिल । वयकलं आन्दोलनया इवलय खपय नं मितयगु, स्थकय्गु ज्या जूगु खाँ नपां जनताया मति व भावना थुइकः जनप्रतिनिधिपिसं ज्या मयागुलिं देशय् मति मतया काथंया घटना जूगु खः धायो दिल ।

खप इन्जिनियरिड कलेजया प्राचार्य सुजन माकं बौद्धिक व प्राज्ञिक मन्तय्सं राजनीति थुइकः हज्याय मःगु नपां शिक्षकपिसं थुइकः उगु घटनाया खाँ ब्वनामिपिन्ता काडः लाँपु क्यनय् मः धायो दिल । खप कलेज अफ इन्जिनियरिडया प्राचार्य सुनिल दुवालं देया काथं मछिगु परिस्थितिता बिचःयाडः नखाचखाया इलय सकल शिक्षक व कर्मचारीपिसं संयमता तयो हज्याय मःगु बिदाता सुविधा काथं मकःसिं न्हूँगु खाँ सयकेगु मौका काथं छ्यलय् मः धायो दिल ।

कलेजया नेम्हा उपप्राचार्य पुं डा. सुवेगमान बिजुक्छें व रत्नशोभा प्रजापतिं नखाचखा सामाजिक स्वापु क्वातुक्क यंकयगु मौका जूगुलिं थुगुइलय छुं नं छुं न्हूगु ज्या याय्गु वाचा काथं हज्याय् मः धायो दिल । ज्याइवःसं कलेज प्रशासन प्रमुख सञ्जय मानन्धर, लेखा शाखा प्रमुख काजीबहादुर पञ्च, आर्किटेक्ट विभागया प्रमुख अर्चना बाडे श्रेष्ठ, इलेक्ट्रिकल विभागया प्रमुख राकेश ग्वाछा नं भिन्तुना दे छःगु खः ।

मोहनीया लसताय थीथी थासय् सुचुकुचु ज्याइवः

समाजवाद उन्मुख सरकार ह्यमः

असोज १० गते

नेपाल नगरपालिका कर्मचारी एशोसियसन खप नगरपालिका समितिया गवसालय जूगु मोहनीया भित्तुना कालबिल ज्याइवःसं नेपाल मजदुर किसान पार्टीया छ्याञ्जे प्रेम सुवालं देशया अर्थतन्त्र कर्मचारीया तलब व सुविधात नपां वियता विदेशीकय् धेबा त्याय काय मःगु कमजोर अवस्था वगु नपां गुलिं

स्थानीय तहत नं कमजोर आर्थिक अवस्था दःगु खाँ नपां अक्टोबर समाजवादी क्रान्ति लिपा १८-२० दा खय् सोभियत संघया सरकारं रसता हलिमयया नेगू अर्थतन्त्र दयकगु अलय थौं तकया नेपाल सरकारतयसं सार्वजनिक ऋण २७ खर्ब, दायँ व्यापारघाटा १५ खर्ब, बेरुजु ४ खर्ब थयंकगु खाँ काडः दिल ।

छ्याञ्जे सुवालं हिंघ्यंगु साम्राज्यवादी देया उपनिवेशं सन् १९४९ य् चीन मुक्त जुल । अलय चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टीया न्ह्यलुवाय् चीनय् समाजवादी व्यवस्था हज्याता । नेदा हौं अमेरिकी राष्ट्रपति बाइडेन नपालाबलय् चिनियाँ राष्ट्रपति सि चिङ्ग फिङ्ग चीनय् गरिबी निवारण जूगु खाँ काडः दिल । संरा अमेरिकाय् गरिबी निवारण याय मफूनि नपां जातीय विभेद दः धायो दिल ।

वयकलं न्हँगु पुस्ता ब्वलांकय्गु दकलय बांलागु थाय् ब्वनयकुथि खः नेपः या सामुदायिक ब्वनयकुथिया एसईईया लिच्चः कमजोर जूसेलिं थुखय पाखय् शिक्षकपिसं बांलाक बिचः याय्मः धायो दिसे पूर्व प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओली ' दे भीगु खः दे भीसं दय्केगु खः ' धःगु खाँ कूलः दिसे २०७२ सालया संविधान घोषणा जुय धुडानिं नायो ओलीं स्वक प्रधानमन्त्री जू बलय डादा स्वयो अपः प्रधानमन्त्री जूला । उगुइलय देश व जनताया छुं भिं ज्या याय मफः । संसद भवन, सिंह दरबार, सर्वोच्च अदालत, शितल निवास, अख्तियार भवन मिं न्वयक ब्यूसेलीं भाद्र २४ गते राजीनामा ब्यूम्हा ओली 'अः देश भीसं दयके धःगुया छुं हे अर्थ दै मखु' धायो दिल ।

संविधानया धारा १३२ (२) सं प्रधान न्यायाधिश व सर्वोच्च अदालतया न्यायाधिश जुय धुंकपुं मनूत छुं नं सरकारी

पदय नियुक्ति जुय दैमखु धायो तःकाथं राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेलं पूर्वप्रधान न्यायाधिश जूय धुंकम्हा सुशीला कार्कीता प्रधानमन्त्री यागु संविधान सम्मत खः धाय् मफैगु खाँ ब्याकसे वयकलं 'राष्ट्रपति पौडेलता थजगु पला छियता शासक दलत नेका, एमाले, माओवादी, एसं सहमति ब्यूगु नं संविधान सम्मत मजु धायो दिल ।

गरिव पिनिगु सहकारी संस्थाय् मुडःताःगु धेबा रवि लामिछाने यंकला धःपु अः सरकारय् थयंगु लिं अः जनताया वचत ठगय् यापिन्ता पुइकः जनताता लिता बियमः धायोदिसे वयकलं नेपाल निर्वाचन धाँधलीरहित मजुयो च्वंगुइलय हलिमयया १७१ गू देशय च्वडः च्वंपु नेपःमिपिन्ता धाँधली मजुइकः भोत क्वफ्वाकय् थाकुइगु खाँ ब्याकसे दकलय न्हापां नेपालय् स्वच्छ निर्वाचन जुयमः धायो दिल ।

छ्याञ्जे सुवाल-देश व जनताया समस्या ज्यंकय्ता प्रधानमन्त्री व मन्त्री जुइपुं जक हिलयवं मगा, उत्पादनया मू मू साधनता व सेवा सामाजिकीकरण जुयमःगु खाँ नपां साम्राज्यवादं इराकय् आक्रमण यागुइलय आनाया सेनां इराकी नेता सद्दाम हुसेनता साथ मब्यू नपां लिबियाया नेता गद्दाफी साम्राज्यवादी तयपुं गुप्तचर पिनि पाखं स्यागु खाँ काडःदिसं कर्मचारीपिसं राष्ट्रिय व अन्तराष्ट्रिय विषयलय पिथांगु भीगु साफूत ब्वनय् मःधायोदिल ।

सच्छि व खुइखुगूगु खप पौ, बःछि पौ (पाक्षिक)

पूँजीवादी बिचःज्वडः जुइपुं हूँगु पुस्ता व न्हूँगु पार्टीया औचित्य दैमखु । उत्पादनया मू मू साधनत सामाजिकीकरण याइगु समाजवादी बिचः ज्वडः पुलांगु पुस्तां नं दे हछ्याडः यंकगु यक्व हे उदाहरण दःगु खाँ ब्याकसे वयकलं भ्रष्टाचारी तय्गु सम्पत्ति राष्ट्रियकरण याइम्हा सरकार दयमः धायोदिसे नेका, एमाले व माओवादी सरकारया लाँपुइ डाइपुं ज्या लगय् मजु धायोदिल ।

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापति जुं नखाचखाया इलय् हायँपुक च्वंतलय् मतिमतयागु घटना जुयफः गुलि सचेत जुयो रचनात्मक ज्या याडः ई छ्यलय् मःगु, गथे दे रक्षा याय्ता सुरक्षा कःमित न्ह्याब्लें तयार जुयो च्वंथें कर्मचारी त सचेत जुय मःगु, दे विकासया दथु आंगः ल्यासे ल्याम्होपिन्ता थाना सं ज्या बिय मःगु जेनजी आन्दोलनया नामय विदेशी राष्ट्रनपांया महत्वपूर्ण भ्वंत छ्वय धुकगुलिं उकिया लिचवः नेपाली थमं हे फयमालिगु नपां अःयाय्म्हा प्रधानमन्त्री तःगु असंवैधानिक धायोदिल ।

समाजवादी व्यवस्थां जनताता भिं याइगु खाँ ब्याकसे वयकलं समाजय अपलं भ्रष्टाचार व अनियमित जूगुलिं जेनजि आन्दोलन जूगुलिं अः भ्रष्टाचारीतय्ता छानबिन याडः कारवाही यायमः धायो दिल ।

उपप्रमुख रजनी जोशी मोहनी बलय् नपां कर्मचारीपिसं सामाजिक व राजनैतिक सचेतता थुइकः हज्यायमः धायोदिल ।

मित्र राष्ट्र चीन भ्रमणया खाँ कुलःदिसे वयकलं छुं इलय छगू अविकसित गां थजगु चीनया शाननान सहरं विकास मति तयागु स्वयो अपः यागु खानय् दत । नपां शाननान सहर अपलं ज्ञान सयकागु कृषि, सहकारी, उद्योग थजगु फुक्क लागाय् सरकारं लाय छ्यल च्वंगुलिं हज्यागु खाँ काडः दिल ।

ज्याभ्वःसं नेपाल नगरपालिका कर्मचारी एशोसियसन खप नगरपालिकाया नायो गौतम प्रसाद लासिवं मित्रराष्ट्र पाखं सयकः थाना नं भीसं सामाजिक आर्थिक विकास याय्मः धायो दिल ।

खप नगरपालिकाया प्रमुख सुनिल प्रजापतिजुं नं विश्व पर्यटन दिवसखुनुं खपय् भ्रपुं पर्यटकपिन्ता लसकुस

मोहनी नखाया भिन्तुना काल बिल ज्याइवः

(२०८२ असोज १० गते)

जेनजी आन्दोलनया नामय जूगु विध्वंस लिपा सुचुकुचु यासे ।

(२०८२ माद्र २५ गते)

વડાયા હાનયવહપું સાંસ્કૃતિક ગુરુપિન્તા હાનય જ્યા, ઊભોજ ૨ ગતે